

Luonnos hallituksen esitykseksi 24.8.2018

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä, verotusmenettelystä annetun lain 88 ja 89 §:n muuttamisesta ja rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki riitojenratkaisumenettelyistä kansainväliseen verotukseen liittyen. Laissa säädettäisiin menettelyistä, joka käynnistyisi yksittäisen verovelvollisen hakemuksen johdosta ja jonka puitteissa Euroopan unionin jäsenvaltiot pyrkisivät keskinäisin neuvotteluin ratkaisemaan tämän verosopimuksen liittyvän riita-asian. Asia saatettaisiin viime kädessä riippumattomien välimiesten käsiteltäväksi. Lakia sovellettaisiin soveltuvin osin myös silloin, kun Suomi ja toinen valtio käsittelee yksittäisen verovelvollisen verosopimukseen liittyvää verotusongelmaa verosopimuksen mukaisessa keskinäisessä sopimusmenettelyssä tai Suomi ja toinen EU-jäsenvaltio käsittelee siirtohinnoittelua koskevaa asiaa EU-arbitraatioyleis-sopimuksen mukaisessa menettelyssä.

Esityksessä ehdotetaan, että Verohallinto panisi täytäntöön toimivaltaisen viranomaisen keskinäisen sopimusmenettelyn perusteella antaman, kaksinkertaista verotusta koskevan ratkaisun. Muutos toteutettaisiin muuttamalla verotusta. Verotusmenettelyistä annetun lain nykyisen säännös, joka liittyy kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen keskinäisessä sopimusmenettelyssä, kumottaisiin. Esityksessä ehdotetaan myös sääntelyä eri menettelyiden suhteesta toisiinsa.

Esityksellä saatettaisiin voimaan neuvoston direktiivi (EU) 2017/1852 veroriitojen ratkaisume-kanismeista Euroopan unionissa. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla olisi tarkoituksena selventää kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi annetun ratkaisun täytäntöönpanoa koskevaa oikeustilaa. Lisäksi tarkoituksena olisi parantaa verovelvollisen asemaa, koska palautettavalle verolle maksettava palautuskorko voitaisiin laskea muiden veroon liittyvien seuraamusten lisäksi toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanon yhteydessä kuten kansallisessa muutoksenhaussa. Verovelvollisen asemaa parantaisi myös, että verotusta muuttaa sekä veronkorotuksen määrää voitaisiin palauttaa samassa suhteessa kuin verovelvollisen vero-vuoden verotettavaan tuloon tehtyä lisäystä alennettaisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2019. Direktiivin mukaiseen menettelyyn liittyviä säännöksiä sovellettaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen koskien 1 päivänä tammikuuta 2018 alkaneita verovuosia. Muilta osin säännöksiä sovellettaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Kaksinkertaisesta verotuksesta.....	3
OECD:n riitojenratkaisua koskeva nykytila.....	3
EU:n riitojenratkaisua koskeva nykytila.....	5
Toimivaltainen viranomaisen verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n nojalla.....	5
Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen huojentaminen verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3, 4 ja 5 momentin mukaisesti.....	5
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö.....	6
OECD:n riitojenratkaisua koskevat muutokset.....	6
EU:n riitojenratkaisua koskevat muutokset.....	7
Ruotsi.....	9
Norja.....	10
Tanska.....	10
Saksa.....	11
Iso-Britannia.....	12
Yhdysvallat.....	12
Kanada.....	12
2.3 Nykytilan arviointi.....	13
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	13
3.1 Tavoitteet.....	13
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	14
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	14
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	14
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	15
4.3 Vaikutukset verovelvollisille.....	15
5 ASIAN VALMISTELU.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Laki kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä.....	17
1.2 Laki verotusmenettelystä.....	36
1.3 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta.....	36
LAKIEHDOTUKSET.....	37
1. Laki kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä.....	37
2. Laki verotusmenettelystä annetun lain 88 ja 89 §:n muuttamisesta.....	47
3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	48
LIITE.....	49
RINNAKKAISTEKSTIT.....	49
2. Laki verotusmenettelystä annetun lain 88 ja 89 §:n muuttamisesta.....	49
3. Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta.....	51

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Tulo- ja varallisuusveroja koskevissa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyt sopimukset, jäljempänä *verosopimus*, liittyvät kansainväliseen, rajat ylittävään toimintaan. Sopimuksia voidaan soveltaa sopimuksen kattamissa tilanteissa yksittäisen verovelvollisen verotuksessa. Sopimusten tarkoituksena on sopia toisen valtion tai ei-valtiollisen, itsenäisesti veroa kantavan lainkäyttöalueen välillä verotusoikeuden jakamisesta tietyissä sopimuksen kattamissa tilanteissa luonnollisten henkilöiden ja yhteisöjen verotukseen liittyen. Siten verosopimusten pyrkimyksenä on, että verovelvollisen verotus toteutuisi yhteen kertaan sen sijaan, että useampi valtio verottaisi samaa tuloa.

Verosopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen voi kuitenkin liittyä näkemuseroja valtioiden välillä. Jo vanhastaan näitä tulkintaerimielisyyksiä on voitu ratkaista erilaisin keinoin. Viime aikoina on kuitenkin pyritty luomaan keinoista entistä tehokkaampia. Euroopan unionissa (EU) asiasta on 10 päivänä lokakuuta 2017 annettu neuvoston direktiivi (EU) 2017/1852 veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa, jäljempänä *EU-riitadirektiivi*, joka on saatettava voimaan jäsenvaltioissa viimeistään kesällä 2019. Riitojenratkaisun tehostamiseen liittyy Suomessa EU-riidanratkaisudirektiivin voimaansaattamisen ohella myös menettelyjen ja riidanratkaisussa saavutetun lopputuloksen kansallista täytäntöönpanoa koskevan melko vanhan lain-säädännön kehittäminen.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Kaksinkertaisesta verotuksesta

Suomi on tehnyt lukuisan joukon kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi sekä veron kiertämisen estämiseksi tehtyjä verosopimuksia. Jos kaikki asiaan liittyvät sopimusosapuolet tulkitsevat verosopimusta siten, että kyseisellä valtiolla on verotusoikeus ja kumpikin verottaa jotakin tuloerää, voi syntyä kaksinkertaisen verotuksen tilanne. Kansainvälisellä kaksinkertaisella verotuksella voidaan tarkoittaa kansainvälistä juridista kaksinkertaista verotusta tai kansainvälistä taloudellista kaksinkertaista verotusta. Kansainvälisellä juridisella kaksinkertaisella verotuksella tarkoitetaan tilannetta, jossa useampi kuin yksi valtio verottaa samalta ajanjaksolta samaa verovelvollista samasta tulosta tai samoista varoista. Kansainvälisellä taloudellisella kaksinkertaisella verotuksella puolestaan tarkoitetaan tilannetta, jossa useampi kuin yksi valtio verottaa kahta tai useampaa eri valtioissa asuvaa verovelvollista samasta tulosta tai samoista varoista.

Kansainvälinen kaksinkertainen verotus voidaan pyrkiä poistamaan valtion sisäisin tai valtioiden välisin keinoin. Valtion sisäisenä keinona on verotusasian käsitteleminen kansallisessa muutoksenhakuprosessissa, joka toimii kansallisten sääntöjen puitteissa. Valtioiden välisiin keinoihin lukeutuu puolestaan ensinnäkin verosopimuksiin sisältyvä menettely, joiden puitteissa valtiot voivat pyrkiä ratkaisemaan sopimukseen liittyvät erimielisyydet. Myös EU:n piirissä on ollut käytössä menettely, johon verovelvollinen on rajatuissa tapauksissa voinut hakeutua kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi.

OECD:n riitojenratkaisua koskeva nykytila

Verosopimukset sisältävät tyypillisesti sopimuksen tulkintaerimielisyyttä koskeviin tilanteisiin niin sanotun keskinäisen sopimusmenettelyn (Mutual Agreement Procedure), jäljempänä *MAP*-

menettely. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) niin sanotussa malliverosopimuksessa (OECD Model Tax Convention on Income and on Capital) keskinäistä sopimusmenettelyä koskee artikla 25. Tämän puitteissa valtiot voivat verovelvollisen hakemuksen johdosta neuvotella keskenään tulkintaerimielisyydestä ja kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta, jos asiaa ei hakemuksen perusteella ole yksipuolisesti voitu ratkaista ennen neuvottelujen käynnistymistä.

Vaikka keskinäisen sopimusmenettelyn käynnistyminen edellyttää verovelvollisen aloitetta (hakemusta), neuvotteluosapuolia menettelyssä ovat kuitenkin valtiot. Neuvotteluiden pyrkimyksenä on löytää ratkaisu tulkintaerimielisyyteen OECD:n malliverosopimuksen 25 artiklan neuvottelumenettelyä koskeva 2 kappaleen mukaisesti. Se ei kuitenkaan aseta neuvotteluosapuolille velvoitetta saavuttaa asiassa lopullista ratkaisua. Jos ratkaisu löytyy, se tulisi malliverosopimuksen mukaan implementoida kansallisista määräajoista huolimatta.

Suomella on voimassa 69 tuloverosopimusta sekä 8 suppeaa verosopimusta, joihin sisältyy muun ohella myös keskinäistä sopimusmenettelyä koskeva määräys. Keskinäistä sopimusneuvottelua käydään toimivaltaisten viranomaisten kesken. Suomen solmimiin verosopimukseen on pääsääntöisesti sisällytetty määräys, jonka mukaan toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö tai sen valtuuttama edustaja tai määräämä viranomainen.

OECD:n tilastojen mukaan Suomea koskevia hakemuksia keskinäisestä sopimusmenettelystä on vuosina 2011 - 2015 tullut vireille keskimäärin 30 kappaletta vuodessa. Hakemuksen perusteena on verosopimuksen vastaiseen tilanteeseen johtanut toimenpide joko Suomessa tai toisessa asiaan liittyvässä valtiossa. Vastaava luku Ruotsin osalta on 92, Saksan osalta 317 ja Yhdysvaltojen osalta 318. Tilastotietoja on saatavissa myös valtioiden vuoden aikana ratkaisematta jääneistä, samana vuonna tai jonakin edellisena vuotena vireille tulleista hakemuksista. Vuoden lopussa vireillä olevia hakemuksia, joissa Suomi on ollut osapuolena, on kyseisinä vuosina ollut keskimäärin 79 kappaletta. Vastaava luku Ruotsi on 184, Saksassa 917 ja Yhdysvalloissa 789. Keskimääräisiä lukuja tarkasteltaessa on kuitenkin huomattava, että yhtäältä uusien hakemusten lukumäärissä ja toisaalta vuoden aikana ratkaistujen ja siten vuoden lopussa vireillä olevien hakemusten määrissä voi olla vuosittain suuriakin heilahteluja. Valtioiden ovat vuosittain kyenneet ratkaisemaan tapauksia ja siten purkamaan keskeneräisten tapauksien varastoa, mutta kasvaneiden hakemusten seurauksena myös vuoden lopussa vireillä olleiden tapauksien määrä on kasvanut kansainvälisellä tasolla mitattuna.

OECD:n malliverosopimuksen MAP-artiklaan on jo nykyisellään sisällytetty 5 kappale välimiesmenettelyä (Arbitration). Sen puitteissa tuloksettomien MAP-neuvotteluiden jälkeen verovelvollinen voi pyytää asian viemistä välimiesmenettelyyn ja lopputuloksena asiassa saadaan ratkaisu. Välimiesmenettelyssä tehty päätös sitoo jäsenvaltioita, jos verovelvollinen hyväksyy päätöksen. Päätös implementoidaan malliverosopimuksen mukaan kansallisista määräajoista huolimatta. Malliverosopimuksen 25 artiklan 5 kappaleen toisen lauseen mukaan tapausta ei kuitenkaan saateta välimiesmenettelyyn, jos asiassa on jo annettu päätös jommankumman valtion tuomioistuimessa tai hallinnollisessa oikeuselimessä.

OECD:n malliverosopimuksen kommentaarissa on korostettu, että välimiesmenettelyssä annettu päätös koskee ainoastaan käsittelyssä ollutta tapausta, eikä se velvoita valtioita samanlaiseen ratkaisuun muiden tapauksien yhteydessä. Välimiesmenettelyssä annettulla ratkaisulla ei ole vastaavaa ennakkopäätösarvoa kuin esimerkiksi kansallisten tuomioistuinten antamalla prejudiikaateilla.

Suomen verosopimukseen ei ole tähän mennessä sisällynyt välimiesmenettelyä koskevaa lauseketta. Kun tarkastellaan muiden valtioiden verosopimuksia, on välimiesmenettelylauseke sisällynyt yksittäisiin verosopimukseen näiden verosopimusverkostoissa.

EU:n riitojenratkaisua koskeva nykytila

EU-jäsenvaltioiden välillä on yleissopimus kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä (90/436/ETY), jäljempänä *EU-arbitraatioyleissopimus*. Neuvosto on antanut tiedonannon EU-arbitraatioyleissopimuksen tehokasta täytäntöönpanoa koskevista tarkistetuista menettelysäännöistä (2009/C 322/01). EU-arbitraatioyleissopimus koskee ainoastaan yritysten kansainvälisiä verotustilanteita ja niiden osalta vain siirtohinnoittelutapauksia.

EU-arbitraatioyleissopimus kattaa menettelyn, jonka puitteissa yritykset voivat pyytää EU-valtioita neuvottelemaan keskenään sopimuksen soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa. Jos toimivaltainen viranomaiskatsoo valituksen perustelluksi mutta ei voi itse saada aikaan tyydyttävää ratkaisua, sen on pyrittävä toisen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa keskinäisin sopimuksin ratkaisemaan asia. Jos neuvottelutulosta ei saavuteta kahdessa vuodessa, valtioiden on pystyttävä neuvoo-antava toimikunta.

Neuvoo-antava toimikunta antaa lausunnon tapauksen ratkaisemiseksi. Valtioiden toimivaltaisen viranomaisten on poistettava kaksinkertainen verotus tavalla, joka voi noudattaa lautakunnan lausuntoa tai se voi poiketa siitä. EU-arbitraatioyleissopimuksen mukainen menettely on kansalliseen muutoksenhakuun nähden erillinen prosessi.

EU-arbitraatioyleissopimukseen liittyvää tilastointia kerää Euroopan komission työryhmä Joint Transfer Pricing Forum. Sen tilastojen mukaan vuosina 2011 – 2015 tullut vireille vuodessa keskimäärin 17 EU-arbitraatioyleissopimukseen perustuvaa hakemusta keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamiseksi, joissa Suomi on osapuolena. Vastaavat luvut Ruotsin osalta ovat 16 ja Saksan osalta 84. Vuoden lopussa vireillä olleita hakemuksia, joilla on liittynyt Suomeen ja jotka ovat tulleet vireille kyseisenä vuonna tai jonakin aiempänä vuonna, on kyseisinä vuosina ollut keskimäärin 39 kappaletta. Vastaavat luvut Ruotsin osalta ovat 46 sekä Saksan osalta 260. Kuten yllä mainittiin OECD-tilastoihin liittyen, myös EU-tilastoja koskevia keskimääräisiä lukuja tarkasteltaessa on huomattava, että yhtäältä uusien hakemusten lukumäärissä ja toisaalta vuoden aikana ratkaistujen ja siten vuoden lopussa vireillä olevien hakemusten määrissä voi olla vuosittain suuriakin heilahteluja.

Toimivaltainen viranomais verotusmenettelystä annetun lain 88 §:n nojalla

Verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 88 §:n sisältämä valtuutuslauseke määrittää, kuka on toimivaltainen viranomais verosopimusten keskinäisessä sopimusmenettelyssä. Kyseisen lainkohdan nojalla toimivaltaisena viranomaisena toimii Verohallinto, kun Suomen vieraan valtion tai oikeusalueen kanssa tekemän verotusta koskevan sopimuksen mukaan toimivaltaisena viranomaisena voi olla valtiovarainministeriön valtuuttama tai määräämä viranomais. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen huojentaminen verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3, 4 ja 5 momentin mukaisesti

Toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanoon on sovellettu verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3 momentin huojennusta koskevaa säännöstä. Säännöstä edeltävää pykälää

(verotuslain 126 a §) koskevasta hallituksen esityksestä 252/1982 käy ilmi, että kyseisen lainkohdan tarkoitus on nimenomaan verosta vapauttaminen verosopimuksen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan määräyksen perusteella. Verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3 momentti koskee ainoastaan huojuennuspäätöksen tekoa, mutta siinä ei ole säännelty verotuksen uudelleen laskemisesta. Käytännössä kuitenkin esiintyy tilanteita, joissa keskinäisen sopimuksen täytäntöönpano johtaisi verovuodelta vahvistetun tappion muuttumiseen tai vanhojen tappioiden käytön muuttumiseen kyseisenä verovuonna. Tällöin Suomessa ei välttämättä ole maksunpantu veroa, jota voitaisiin huojuentaa. Huojuennuspäätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 4 momentin mukaisilla veroon liittyvillä seuraamuksilla tarkoitettiin hallituksen esityksen 252/1982 mukaan viivästyskorkoa vastaavaa korkoa, viivästyskorkoa, jäämämaksua ja lykkäyskorkoa. Viivästyskorkoa vastaava korko on sittemmin korvattu veronlisäyksellä. Viivästyskorko ja jäämämaksu on korvattu viivekorolla. Lain esitoissa ei ole mainintaa veronkorotuksista.

Verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 5 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi määrätä Verohallinnon ratkaisemaan 3 momentissa tarkoitettuja hakemuksia, jos vapautettavaksi pyydetty määrä on enintään 50 000 euroa. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden lainsäädäntö

OECD:n riitojenratkaisua koskevat muutokset

OECD:n vuoden 2013 julkaisemaa selvitystä (Base Erosion and Profit Shifting), jäljempänä *BEPS*, seurasi samana vuonna julkaistu toimenpideohjelma (Action Plan on Base Erosion and Profit Shifting), johon sisältyi 15 toimenpidettä *BEPS*-tilanteiden ratkaisemiseksi.

Yksi toimenpide *BEPS*-hankkeessa oli monenkeskinen yleissopimus, jolla toteutetaan verosopimukseen liittyvät toimenpiteet veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi (Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting), jäljempänä *multi-instrumentti*. Kyse on välineestä, jolla valtiot voivat toteuttaa verosopimusmääräyksiä koskevat *BEPS*-muutokset. *Multi-instrumentin* avulla on mahdollista saattaa *BEPS*-muutokset osaksi verosopimusverkostoa yhdellä allekirjoituksella ja kansallisella hyväksymismenettelyllä.

Multi-instrumenttia koskevan *BEPS*-työn yhteydessä OECD:ssä kehitettiin pakollista välimiesmenettelyä koskeva osa, joka sisältyisi *multi-instrumenttiin*. Kyse ei ollut riitojenratkaisun minimistandardiin kuuluvasta elementistä, vaan se on valtioiden vapaaehtoisesti valittavissa oleva sopimuksen osa, jolla pyritään tehostamaan valtioiden välisten erimielisyyksien ratkaisua.

Välimiesmenettelyllä tarkoitetaan *multi-instrumentin* yhteydessä verosopimuksen tulkintaerimielisyyttä koskevan tilanteen ratkaisemista saattamalla asia riippumattoman välimiespaneelin käsiteltäväksi valtioiden välisten neuvotteluiden jälkeen. Tämä voi tapahtua verovelvollisen pyynnöstä silloin, jos yksittäisen verovelvollisen tapauksessa on käsillä verosopimuksen tulkintaerimielisyys eivätkä valtiot ole määrääjässä saaneet ratkaistua asiaa neuvotteluin verosopimuksen mukaisessa keskinäisessä sopimusmenettelyssä. Välimiesmenettelyn johdosta annettu päätös olisi lopullinen ratkaisu siitä, mikä valtio yksittäistapauksessa saa verottaa tiettyä tuoteräätä.

Multi-instrumentin ensimmäisessä allekirjoitustilaisuudessa 7 päivänä kesäkuuta 2017 allekirjoittaneista 68 valtiosta 25 ilmoitti allekirjoitusvaiheessa valitsevansa välimiesmenettelyä koskevan osan VI soveltamisen tietyillä ilmoittamillaan ehdoilla. Suomi kuului tähän multi-instrumentin VI osan valinneiden joukkoon tekemällä multi-instrumentin allekirjoituksen yhteydessä niin sanotun väliaikaisen ilmoituksen, jossa se ilmoitti soveltavansa välimiesmenettelyä tietyin valinnoin, ilmoituksin ja varauksin. Multi-instrumentti kansallinen toimeenpano tapahtuu tähän esitykseen nähden erillisellä hallituksen esityksellä. Tämän lain muutosehdotuksilla on kuitenkin vaikutuksia multi-instrumentin sisältämään menettelyyn siltä osin kuin tässä ehdotukseen sisältyy yleisesti keskinäiseen sopimusmenettelyyn sovellettavia seikkoja.

EU:n riitojenratkaisua koskevat muutokset

Euroopan komissio julkaisi 25 päivänä lokakuuta 2016 ehdotuksen neuvoston direktiiviksi kaksinkertaisen verotuksen riitojenratkaisumekanismeista Euroopan unionissa (COM(2016) 686 final). Komissio perusteli direktiiviehdotustaan sillä, että nykyiset mekanismit, toisin sanoen verosopimusten keskinäinen sopimusmenettely sekä EU-arbitraatioyleissopimus, eivät ole riittäviä varmistamaan sitä, ettei voittoja verotettaisi kahteen kertaan. Komission mukaan vaikka nykyiset mekanismit toimivat usein hyvin, on silti syytä helpottaa mekanismien saatavuutta verovelvollisten keskuudessa sekä parantaa mekanismien kattavuutta, ajantasaisuutta ja todistusvoimaisuutta.

Komission ehdotus ja sittemmin annettu EU-riitadirektiivi pohjautuvat suurelta osin EU-arbitraatioyleissopimukseen. Kyse on siis prosessista, jossa verovelvollinen voi pyytää keskinäisen sopimusmenettelyn käynnistymistä omassa asiassaan. Neuvotteluosapuolten eli jäsenvaltioiden olisi pyrittävä pääsemään sopimukseen määräajassa. Jos menettely jäisi tuloksettomaksi, voisi verovelvollinen pyytää välimiesmenettelyn käynnistämistä, jolla kiista ratkaistaisiin tietyssä määräajassa. Tätä varten nimitettäisiin neuvoo-antava lautakunta, joka antaisi tapausta koskevan lausunnon kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta. Tämä lausunto sitoisi jäsenmaita, paitsi jos ne sopivat vaihtoehtoisesta ratkaisusta.

EU-riitadirektiivin mukaisessa menettelyssä on aina kyse jäsenvaltioiden välillä olevan riitalanteen ratkaisusta. Se koskisi menettelyä, jolla riita ratkaistaan. Direktiivissä asetetaan menettelyllisiä sääntöjä sekä asiaa käsitteleville osapuolille että verovelvolliselle, jota koskevasta asiasta on kyse.

EU-riitadirektiivissä todetaan, että sen mukainen riidanratkaisumenettely koskee kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi tehtyjen tuloverosopimusten ja vastaavien sopimusten soveltamisalaan kuuluvia tapauksia. Soveltamisalassa ovat myös luonnollisia henkilöitä koskevat riidat. Direktiivin mukainen riidanratkaisumekanismi on siten soveltamisalaltaan laajempi kuin EU-arbitraatioyleissopimus, joka kattaa vain yritysten verotustapaukset ja niidenkin osalta vain siirtohinnoittelutilanteet.

EU-riitadirektiivin mukaan yksittäinen verovelvollinen voi saada asiansa valtioiden käsiteltäväksi, jos tämä tekee hakemuksen direktiivin määräämässä kolmen vuoden määräajassa toimittaen muun muassa vaaditut tiedot ja asia muutoinkin täyttää käsiteltäväksi ottamista koskevat kriteerit. Direktiivissä on lueteltu listaus seikoista, joita verovelvollisen olisi toimitettava hakemuksensa tueksi sekä aika, jona toimivaltaisen viranomaisen kysymyksiin olisi vastattava.

EU-riitadirektiivissä on asetettu määräaikoja niin toimivaltaiselle viranomaiselle kuin verovelvollisellekin hakemuksen käsittelyn osalta. Jos asia hyväksytään käsiteltäväksi, toimivaltaiset

viranomaiset aloittavat keskinäisen sopimusmenettelyn asian ratkaisemiseksi. Kullakin toimivaltaisella viranomaisella on myös mahdollisuus ratkaista asia yksipuolisesti ilman neuvottelumenettelyn aloittamista.

Jos asiassa aloitetaan valtioiden välinen keskinäinen sopimusmenettely, asia on ratkaistava pääsäännön mukaisessa kahden vuoden määräajassa. Määräaikaa voidaan pidentää vuodella. Keskinäisessä sopimusmenettelyssä saavutettu ratkaisu on toimivaltaisia viranomaisia sitova, jos verovelvollinen hyväksyy ratkaisun ja lopettaa muut mahdolliset menettelyt ja sitoutuu olemaan hakematta muutosta myöhemmin.

Verovelvollinen voi EU-riitadirektiivin mukaisten edellytysten täytyessä pyytää neuvoa-antavan lautakunnan perustamista kahdessa tilanteessa: 1) jos toinen toimivaltaisista viranomaisista olisi ensi vaiheessa katsonut, ettei asiaa ole saatettava direktiivin mukaiseen menettelyyn eikä siten aloita keskinäistä sopimusmenettelyä ja verovelvollinen olisi asiasta eri mieltä; tai 2) toimivaltaiset viranomaiset olisivat aloittaneet keskinäisen sopimusmenettelyn mutta eivät olisi saaneet asiaa ratkaistuksi määräajassa. Direktiivi sisältää myös säännökset siitä, miten voisi toimia, jos neuvoa-antavaa toimikuntaa ei perusteta.

Neuvoa-antava toimikunta koostuu EU-riitadirektiivin mukaan puheenjohtajasta, toimivaltaisen viranomaisen edustajista sekä kunkin toimivaltaisen viranomaisen nimeämästä riippumattomasta henkilöstä. Neuvoa-antavan toimikunnan jäsenet valitaan toimivaltaisia viranomaisia lukuun ottamatta jäsenvaltioiden ylläpitämästä riippumattomien henkilöiden luettelosta. Toimivaltainen viranomainen voi vastustaa riippumattoman henkilön nimeämistä tietyillä perusteilla. Näistä yksi on veroneuvojana toimiminen. Toimikunnan puheenjohtajan on oltava tuomari, elleivät toimivaltaiset viranomaiset sekä riippumattomat henkilöt ole toisin sopineet.

Neuvoa-antavan toimikunnan sijaan jäsenvaltiot voivat sopia perustavansa vaihtoehtoisen riitojenratkaisutoimikunnan. Jäsenvaltioiden on neuvoa-antavan toimikunnan tai vaihtoehtoisen riitojenratkaisutoimikunnan perustamisen lisäksi toimitettava verovelvolliselle määräajassa toimintasäännöt, jotka sisältävät muun muassa käsittelyn kohteena olevat kysymykset sekä menettelyn aikataululliset seikat.

EU-riitadirektiivissä on säännöksiä muun muassa kustannusten jakautumisesta jäsenvaltioiden kesken ja myös verovelvollisen osalta. Pääsäännön mukaan jäsenvaltiot jakavat riippumattomien henkilöiden kustannukset tasan. Poikkeuksena edellä mainitusta valtioiden velvollisuudesta kantaa kustannuksia voivat olla tilanteet, joissa verovelvollinen peruu hakemuksensa tai jos toimivaltaisen viranomaisen päätös olla hyväksymättä kannetta käsittelyyn oli oikea. Verovelvollisen on aina kannettava omat kustannuksensa.

EU-direktiivi kattaa yksityiskohtaisia säännöksiä siitä, mitä tietoja neuvoa-antava toimikunta tai vaihtoehtoinen riitojenratkaisutoimikunta voivat menettelyn yhteydessä saada ja millaisia kuulemisia voidaan järjestää. Myös toimikunnan jäsenten sekä verovelvollisten salassapitovelvoitteen osalta on kattavat säännökset, jotka estävät näitä paljastamasta tietoja.

Neuvoa-antavan toimikunnan tai vaihtoehtoisen riitojenratkaisutoimikunnan on annettava lausuntonsa kuudessa kuukaudessa. Määräaikaa voidaan kuitenkin pidentää kolmella kuukaudella. Päätösten tiedoksiantoon ja implementoimiseen liittyviä menettelyitä on täsmennetty nykytilaan verrattuna. Neuvoa-antavan toimikunnan lausunnon jälkeen tehtävä päätös olisi implementoitava kansallisesti tehokkaasti ja siitä olisi julkistettava tietoja läpinäkyvyyden takaamiseksi.

EU-riitadirektiivi sisältää säännöksiä direktiivin mukaisen menettelyn sekä mahdollisten muiden samaa asiaa koskevien menettelyiden suhteesta. Tarkoituksena on, ettei samasta asiasta voi

saada ratkaisua EU-menettelystä ja sen jälkeen vielä muista menettelyistä. Direktiivissä on myös otettu huomioon, että valtion lainsäädäntö voi kieltää tilanteen, jossa samasta asiasta olisi kansallisen muutoksenhaun päätös ja sen jälkeen direktiivin mukaisen menettelyn päätös. Direktiivi sisältää myös mahdollisuuden rajata tapauksia, jotka pääsisivät riitojenratkaisuvaiheeseen eli neuvoo-antavaan toimikuntaan tai vaihtoehtoiseen riitojenratkaisutoimikuntaan. Esimerkiksi tapaus, jossa ei ole kysymys kaksinkertaisen verotuksen tilanteesta tai jossa on kyse väärinkäyttötilanteesta, kuten veropetoksesta, tahallisuudesta laiminlyönnistä ja törkeästä huolimattomuudesta, voidaan rajata direktiivin mukaisen välimiesmenettelyn ulkopuolelle.

EU-riitadirektiivin mukaiseen menettelyyn sisältyy paljon määräaikoja, jotka koskevat sekä asiaa käsittelevien osapuolten että verovelvollisten toimintaa. Tämän tarkoituksena on tehostaa prosessin etenemistä. Direktiivissä on myös pyritty turvaamaan prosessin joutuisaa etenemistä vaiheesta toiseen erityisesti verovelvollisen näkökulmasta. Luonnollisten henkilöiden ja pienten ja keskisuurten yritysten osalta prosessiin sisältyy joitakin helpotuksia liittyen siihen, mihin valtion tietoa tulee toimittaa.

EU-riitadirektiivi on saatettava kansallisesti voimaan 30 päivänä kesäkuuta 2019 mennessä. Sitä sovelletaan direktiivin mukaisesti tehtyihin valituksiin, jotka olisi tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 veroriidoista, jotka koskevat 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkaneena verovuonna ansaittua tuloa. Asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat kuitenkin päättää soveltaa direktiiviä hakemukseen, joka on tehty ennen kyseistä ajankohtaa tai joka koskee aiempia verovuosia.

Ruotsi

Ruotsi on sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Neljään niistä sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kapale. Ruotsi on lisäksi allekirjoittanut 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen ja ottanut välimiesmenettelyä koskevan VI luvun osaksi sitä. Ruotsin tekemien varaumien johdosta välimiesmenettelyyn eivät kuitenkaan pääse tapaukset, joissa toimivaltaiset viranomaiset päättävät, ettei tapaus ole sovelias välimiesmenettelyyn. Lisäksi jos kyse on kaksoisasumista koskevasta tilanteesta tai jos asiaan liittyy vaikeasti arvostettaviin aineettomiin liittyvä oikaisu, asiaan ei voida soveltaa VI lukua.

Ruotsi on EU:n jäsenvaltio ja siten se on liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen. Ruotsin on lisäksi pantava EU-riitadirektiivi kansallisesti täytäntöön.

Verovelvolliset voivat Ruotsissa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaan on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa.

Ruotsin skatteförfarandelag 67 kap. 38 §:n mukaan hallitus tai hallituksen valtuuttama viranomainen saa tehdä muutoksen veroa koskevaan päätökseen, jos verosopimuksen määräys johtaa siihen, että muutos on tehtävä. Ruotsissa verohallinto on toimivaltainen viranomainen muissa kuin merkittävissä asioissa. Merkittävyydestä ei ole säännelty rahamääräisesti. Skatteförfarandelag 67 kap. 39 §:n mukaan hallituksen tai sen valtuuttaman viranomaisen päätöksestä ei saa valittaa.

Ruotsin verohallinto on antanut ohjeen keskinäisestä sopimusmenettelystä. Keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan hakemuksen tekemisen kolmen vuoden määräaika alkaa yleensä ve-

rohallinnon tulonoikaisua koskevasta verotuspäätöksestä. Jos verovelvollinen valittaa tuomioistuimeen, täytyy MAP-hakemukselle asetettu määräaika kuitenkin ottaa huomioon. Verovelvollinen ei ole osallinen toimivaltaisten viranomaisten välisissä neuvotteluissa mutta verovelvolliselta voidaan kuitenkin kysyä täydentäviä kysymyksiä.

Norja

Norja on sisällyttänyt suurimpaan osaan verosopimuksiaan OECD:n malliverosopimuksen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Kolmeen verosopimukseen sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kappale. Norja allekirjoitti 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen muttei ole tähän mennessä sisällyttänyt valintoihinsa välimiesmenettelyä koskevaa VI lukua. Norja ei myöskään ole EU:n jäsenvaltio eikä se siten ole liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen eikä sillä ole velvoitetta panna EU-riitadirektiiviä kansallisesti täytäntöön.

Verovelvolliset voivat Norjassa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaan on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. MAP-menettely ja kansallinen muutoksenhaku eivät pääsääntöisesti kuitenkaan voi edetä yhtä aikaa eikä toiseen prosessiin hakeutuminen katkaise toiseen prosessiin hakemiselle asetettuja määräaikoja.

Jos verovelvollinen haluaa edetä ensin MAP-menettelyllä, valitustapauksen käsittely Norjan kansallisessa muutoksenhakumenettelyssä keskeytetään siksi ajaksi, kunnes MAP-tapaus on käsitelty. Jos tapaus ratkaistaan MAP-menettelyssä, toimivaltainen viranomainen määrää, että verovelvollisen täytyy peruuttaa valitus, jotta MAP-ratkaisu voidaan toteuttaa.

Jos muutoksenhakekeino suoritetaan ensin, MAP-menettely keskeytetään siihen saakka, kunnes päätös Norjan muutoksenhakumenettelyssä on tehty. Jos verovelvollinen valituspäätöksen jälkeen yhä pitäytyy vaatimuksessaan siitä, että verotus ei ole verosopimuksen mukaista, Norjan toimivaltainen viranomainen aloittaa MAP-menettelyn. Tällaisissa tapauksissa Norjan toimivaltainen viranomainen ei kuitenkaan voi noudatetun menettelyn johdosta poiketa tuomioistuimen päätöksestä eli se ei voi keskinäisessä sopimusmenettelyssä sopia muuta kuin mitä tuomioistuimen päätöksen sisältö on.

Kun verovelvollinen on hyväksynyt keskinäisen sopimuksen, veroa alentava oikaisu on tehtävä verotusta muuttamalla. Paikalliset verotoimistot muuttavat verotusta viran puolesta. Toimivaltaisten viranomaisten tekemää sopimusta voidaan soveltaa menneisiin ja tuleviin verovuosiin. Valitusoikeutta toimivaltaisen viranomaisen ratkaisuun ei ole.

Tanska

Tanska on sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan mutta mihinkään niistä ei sisälly voimassa olevaa, välimiesmenettelyä koskevaa OECD:n malliverosopimuksen 5 kappaletta. Tanska on lisäksi allekirjoittanut 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen muttei ole tähän mennessä sisällyttänyt välimiesmenettelyä koskevaa VI lukua osaksi sitä.

Tanska on EU:n jäsenvaltio ja siten se on liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen. Tanskan on lisäksi pantava EU-riitadirektiivi kansallisesti täytäntöön.

Verovelvolliset voivat Tanskassa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaan on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. Tällaisissa tapauksissa Tanskan toimivaltainen viranomainen ei kuitenkaan noudatetun menettelyn johdosta voi poiketa tuomioistuimen päätöksestä eli se ei voi keskinäisessä sopimusmenettelyssä sopia muuta kuin mitä tuomioistuimen päätöksen sisältö on.

Verotusta muutetaan MAP-sopimuksen mukaisesti kansallisista määräajoista riippumatta, jos verovelvollinen hyväksyy sopimuksen. Tulli- ja verohallinto on valtuutettu tekemään verosopimuksen mukaisia päätöksiä toimivaltaisena viranomaisena. Toimivaltainen viranomainen muuttaa viran puolesta myös verotusta yleensä yhteistyössä verohallinnon kanssa.

Jos samaan asiaan on haettu muutosta, asian käsittely MAP-menettelyssä odottaa useimmiten muutoksenhaun tulosta mutta samanaikainenkin käsittely on mahdollista. EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla käsiteltävää asiaa ei voida käsitellä neuvoa antavassa toimikunnassa, jos asia tulee vireille tanskalaisessa tuomioistuimessa.

Saksa

Saksa on sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Joihinkin niistä sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kapale. Saksa on lisäksi allekirjoittanut 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen ja ottanut välimiesmenettelyä koskevan VI luvun osaksi sitä. Saksan tekemien varaumien johdosta välimiesmenettelyyn eivät kuitenkaan pääse tapaukset, joissa on sovellettu kansallisen lain tai verosopimuksen väärinkäytökseen liittyviä sääntöjä, kyse on verorikoksesta tai vastaavasta tilanteesta, kyse ei ole kaksinkertaisesta verotuksesta, EU-arbitraatioyleissopimuksen tai vastaavan soveltamisalaan kuuluvasta tapauksesta, tapaukseen sovelletaan hyvitysmenetelmää vapautusmenetelmän sijasta tai asiassa on tehty sopimus tosiseikoista.

Saksa on EU:n jäsenvaltio ja siten se on liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen. Saksan on lisäksi pantava EU-riitadirektiivi kansallisesti täytäntöön.

Verovelvolliset voivat Saksassa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaan on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. MAP-menettely ja kansallinen muutoksenhaku eivät pääsääntöisesti kuitenkaan voi edetä yhtä aikaa. MAP-menettelyn päätökselle pyydetään yleensä kuitenkin verovelvollisen hyväksyntä ja ilmoitus, ettei tämä aloita asiassa kansallista muutoksenhakua tai lopettaa käynnissä olevat menettelyt.

Saksan Abgabenordnung 175 a §:n mukaan verotuspäätöstä on muutettava, se on annettava tai poistettava siltä osin kuin keskinäisessä sopimusmenettelyssä saavutetun sopimuksen täytäntöönpano edellyttää. Muutoksen toimittamiselle on vuosi aikaa keskinäisessä sopimusmenettelyssä saavutetun sopimuksen voimaantulosta lähtien.

Valtiovarainministeriö on antanut ohjeen keskinäisestä sopimusmenettelystä. Keskinäiseen sopimusmenettelyyn on hakeuduttava neljässä vuodessa siitä, kun verovelvollinen sai tiedon verotustoimenpiteestä, jos verosopimuksessa ei ole määräystä hakemuksen määräajasta. Tästä voidaan kuitenkin erityisissä olosuhteissa joustaa.

Iso-Britannia

Iso-Britannia on pääsääntöisesti sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Joihinkin niistä sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kappale. Iso-Britannia on lisäksi allekirjoittanut 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen ja ottanut välimiesmenettelyä koskevan VI luvun osaksi sitä. Iso-Britannia on EU:n jäsenvaltiona liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen.

Verovelvolliset voivat Isossa-Britanniassa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaa on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. MAP-menettely ja kansallinen muutoksenhaku eivät pääsääntöisesti kuitenkaan voi edetä yhtä aikaa.

Ison-Britannian Taxation (International and Other Provisions) Act sisältää säännökset keskinäisessä sopimusmenettelyssä saavutetun sopimuksen täytäntöönpanosta ja EU:n arbitraatioyleissopimuksen nojalla saavutetun sopimuksen täytäntöönpanosta. Oikaisu voidaan tehdä muun muassa vapauttamalla verosta tai palauttamalla veroa tai muuten. Huojennusvaatimus voidaan tehdä 12 kuukauden sisällä siitä, kun sopimus on annettu tiedoksi. EU:n arbitraatioyleissopimuksen nojalla saavutetun sopimuksen täytäntöönpanon osalta huojennusvaatimuksen tekemiselle ei ole määräaikaa. Päätöksen täytäntöönpano vaatii yleensä, että verovelvollinen hyväksyy päätöksen.

Yhdysvallat

Yhdysvallat on pääsääntöisesti sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Joihinkin niistä sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kappale. Yhdysvallat ei ole tähän mennessä allekirjoittanut multi-instrumenttia.

Verovelvolliset eivät voi Yhdysvalloissa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaa on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. Tällöin toimivaltainen viranomainen voi ainoastaan pyytää toiselta valtiolta päätöstä vastaavaa oikaisua.

Keskinäiseen sopimusmenettelyyn hakeutuminen ei estä ryhtymästä oikeusprosessiin. Keskinäistä sopimusmenettelyä koskevaa hakemusta ei kuitenkaan hyväksytä ilman tietyn verohallinnon yksikön lupaa, jos hakemus koskee verovuosia tai asiaa, joka on vireillä tuomioistuimessa Yhdysvalloissa. Verovelvollista voidaan pyytää yhtymään hallituksen pyyntöön lykätä tuomioistuinkäsittelyä keskinäisen sopimusmenettelyn ajaksi. Toimivaltainen viranomainen on sidottu tuomioistuimen ratkaisuun eli se ei voi keskinäisessä sopimusmenettelyssä sopia muuta kuin mitä tuomioistuimen päätöksen sisältö on.

Kanada

Kanada on sisällyttänyt verosopimuksiinsa keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan artiklan. Joihinkin niistä sisältyy myös välimiesmenettelyä koskeva OECD:n malliverosopimuksen 5 kappale. Kanada on lisäksi allekirjoittanut 7 päivänä kesäkuuta 2017 monenvälisen verosopimuksen ja ottanut välimiesmenettelyä koskevan VI luvun osaksi sitä. Kanadan tekemien varauksien johdosta välimiesmenettelyyn eivät kuitenkaan pääse tapaukset, joissa on sovellettu kansallisen lain tai verosopimuksen väärinkäytökseen liittyviä sääntöjä. Välimiesmenettelyyn

pääsevät vain tapaukset, joissa on kyse asuinvaltion määrittämisestä, kiinteän toimipaikan muodostumisesta ja tulon allokoinnista sille, etuyhteisyriytysten rojalteista ja etuyhteisyriytysten välisten toimien hinnoittelusta sekä tapaukset, joista valtiot ovat sopineet.

Verovelvolliset voivat Kanadassa sovellettavien säännösten mukaan pyytää pääsyä MAP-menettelyyn tapauksissa, joissa verovelvollinen on pyrkinyt saamaan riidanalaiseen asiaan ratkaisun kansallisessa muutoksenhaussa tai joissa riidanalaiseen asiaan on jo annettu päätös kansallisessa muutoksenhaussa. Tällaisissa tapauksissa Kanadan toimivaltainen viranomaisena ei kuitenkaan voi poiketa tuomioistuimen päätöksestä eli se ei voi keskinäisessä sopimusmenettelyssä sopia muuta kuin mitä tuomioistuimen päätöksen sisältö on.

2.3 Nykytilan arviointi

EU-riitadirektiivi, joka saatetaan kansallisesti täytäntöön Suomessa, sisältää kansainvälisten veroriitojen ratkaisuun uuden menettelyn. EU-riitadirektiivin saattaminen osaksi voimaan saattaminen edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Suomi on myös tehnyt ilmoituksen ottaa välimiesmenettelyä koskevan luvun osana multi-instrumenttia, jolla toteutetaan BEPS-muutokset ja saatetaan ne osaksi Suomen verosopimusverkostoa. On oletettavaa, että uusien menettelyiden myötä erilaisissa veroriitojen ratkaisumenettelyissä käsiteltävien tapausten määrässä tapahtuu kasvua tulevaisuudessa.

EU-riitadirektiivi on EU-arbitraatioyleissopimuksen soveltamista koskevaan nykytilaan nähden kattavampi, koska siihen kuuluvat yrityksiin liittyvien siirtohinnoittelutapausten ohella myös muut yritysten kansainvälisiin veroriitoihin liittyvät tapaukset sekä luonnollisten henkilöiden kansainväliset veroriidat. Direktiivin mukainen menettely sisältää lisäksi paljon menettelyllisiä yksityiskohtia ja esimerkiksi määräaikoja niin verovelvollisille kuin hakemusta käsitteleville neuvotteluosapuolillekin.

EU-riitadirektiivin puitteissa samoin kuin valtioiden välisiä riitojenratkaisumenettelyitä koskevien sopimusten ja valtioiden piirissä kansainvälisellä tasolla yleisemminkin on nähty tarkoituksenmukaiseksi säädellä erilaisten mutta samaa riita-asiaa koskevien menettelyiden suhteesta toisiinsa. On asetettu rajoitteita sille, voiko samasta tapauksesta saada ratkaisun monessa eri menettelyssä. Erilaisten prosessien päällekkäisyyden vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, ettei verovelvollinen voisi samaa asiaa saada ratkaistavaksi sekä kansalliseen muutoksenhakuun että valtioiden väliseen riitojenratkaisumenettelyyn. EU-riitadirektiivin voimaan saattamista koskevan sääntelyn ohella on tarve kansallista sääntelyä muiltakin osin. Voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka liittyy valtioiden välisten menettelyiden ja niissä saavutettujen ratkaisujen täytäntöönpanoon, olisi päivitettävä ja saatettava tehokkaammaksi ja joustavammaksi. Koska verotusmenettelylain huojennussääntely mahdollistaa vain veron vapauttamisen, ei keskinäisen sopimuksen ratkaisun johdosta verovuodelta vahvistettua tappiota tai vanhojen tappioiden käyttöä voida voimassa olevan lainsäädännön nojalla muuttaa kyseisenä verovuonna tai maksaa palautettavalle erälle palautuskorkoa. Voimassa oleva lain säännöksiä siitä, kuka on toimivaltainen viranomaisena, olisi tarpeen päivittää, koska olisi tarkoituksenmukaista, että Verohallinto toimisi toimivaltaisena viranomaisena kaikkien verosopimusten osalta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on saattaa EU-riitadirektiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Lisäksi tavoitteena on muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, jotta kansainvälisiin veroriitoihin liittyvät

menettelyt olisivat nykytilaan nähden hallinnollisesti tehokkaat. Tavoitteena on myös, että kansainvälisten veroriitoihin liittyvät menettelyt olisivat entistä joustavampia ja etenkin toimivaltaisten viranomaisten päätöksen täytäntöönpanossa voitaisiin verovelvollisen näkökulmasta entistä paremmin ottaa huomioon muun muassa tappiollisen verovuoden tilanne.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Hallituksen esityksessä ehdotettaisiin säädettäväksi uutta lakia kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä. Laki perustuisi EU-riitadirektiivin edellyttämään säätelyyn ja lakia sovellettaisiin EU-riitadirektiivin mukaiseen menettelyyn. Tiettyjä lain säännöksiä sovellettaisiin myös tilanteeseen, jossa verovelvollinen olisi kansainvälistä verotusta koskevassa, valtioiden välisessä riitatilanteessa hakeutunut keskinäiseen sopimusmenettelyyn joko verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla.

Uudessa laissa säädettäisiin muun muassa siitä, millä edellytyksillä riidanratkaisumenettelyyn saisi käynnistettyä, mukaan lukien hakemuksen sisältövaatimukset ja mitä velvoitteita hakijalla ja hakemuksen vastaanottavalla toimivaltaisella viranomaisella olisi hakemuksen käsittelyn eri vaiheissa. Laissa säädettäisiin myös valtioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä neuvottelusta ja siinä mahdollisesti saavutetun ratkaisun saattamisesta kansallisesti voimaan. Laissa säädettäisiin myös siitä, miten ja millä edellytyksillä hakija voisi pyytää valtioiden välisen neuvotteluiden jälkeen edelleen ratkaisematta olevaa tapausta käsiteltäväksi riidanratkaisutoimikuntaan. Laissa olisi yksityiskohtaista sääntelyä riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan kokoonpanosta, menettelystä, salassapidosta ja sen antaman lausunnon jälkeen saavutetun ratkaisun kansallisesta täytäntöönpanosta ja ratkaisun julkistamisesta. Myös säännöksiä eri menettelyiden suhteesta toisiinsa sisällytettäisiin uuteen lakiin. Tiettyistä direktiivin edellyttämistä seikoista annettaisiin tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Lisäksi ehdotettaisiin, että verotusmenettelystä annettua lakia muutettaisiin siltä osin kuin kyse olisi 88 §:n mukaisesta toimivaltaisen viranomaisen määritelmästä. Lisäksi kyseisen lain 89 §:n 3 – 5 momentit veronhuojennuksesta kumottaisiin siltä osin kuin asiasta säädettäisiin uudessa kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyitä koskevassa laissa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetussa sääntelyssä on kyse menettelyllisistä säännöksistä kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen tilanteisiin liittyen. Ehdotuksilla ei olisi välitöntä vaikutusta verotulojen kertymiseen. On kuitenkin oletettavaa, että EU-riitadirektiivin sekä OECD:n pakkosovittelua koskevien menettelyiden sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön ja siten verovelvollisilla käytettävissä olevien tehokkaiden menettelyiden lisääntyminen kasvattaa menettelyissä käsiteltävien tapausten määrää. Seurauksena voi olla myös se, että Suomi joutuu aikaisempaa useammin tilanteeseen, jossa riidan ratkaisemista koskevan tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että Suomi luopuu verotuloista yksittäistapauksessa. Se, että verovelvollinen ei voisi hakeutua sekä kansalliseen muutoksenhakuprosessiin että viime kädessä välimiesmenettelyyn sisältävään menettelyyn, olisi tarkoituksenmukaista. Se olisi myös kansainvälisen käytännön mukaista. Tällä myös vältettäisiin erilaisten prosessien päällekkäisyydet samaa asiaa koskien.

Ehdotettuun sääntelyyn sisältyisi keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan prosessin kehittäminen toimivaltaisen viranomaisen päätöksen täytäntöönpanon osalta. Jos riidan ratkaiseminen

edellyttäisi, että Suomi poistaisi kaksinkertaisen verotuksen luopumalla maksuunpannusta verosta, se tapahtuisi lakiehdotuksen mukaan muuttamalla verotusta sen sijaan, että ratkaisu toteutettaisiin voimassa olevia huojuennussäännöksiä soveltamalla. Tämä merkitsisi sitä, että palautettavalle erälle maksettaisiin palautuskorkoa ja myös verolainsäädännön nojalla Suomessa maksuunpantua veronkorotusta voitaisiin palauttaa toisin kuin veronhuojennustilanteessa on mahdollista.

Palautuskoron määrä voisi veronkantolain säännösten mukaisesti vaihdella viitekorkojen vaihtelujen johdosta ollen kuitenkin vähintään 0,5 prosenttia. Veronkorotusten määrät vaihtelevat tapauskohtaisesti ja perustuvat kulloinkin sovellettuun verolainsäätöme säännökseen. Tapauksien määrä, joissa Suomen olisi riidan ratkaisemiseksi muutettava verotusta sekä palautettava Suomessa maksuunpantuja veroja, veronlisäyksiä, yhteisökorkoja ja veronkorotuksia, voisivat vaihdella vuosittain huomattavastikin. Siten tappioiden muuttamisen vaikutuksia ja palautuskoron maksamista sekä maksuunpantujen veronkorotusten palauttamista koskevien säädösmuutosehdotusten taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Suomen toimivaltainen viranomainen on jo nykyisellään käynyt keskinäisiä sopimusmenettelyitä verosopimusten ja EU-arbitraatioyleissopimusten nojalla. Neuvotteluihin liittyvät toiminnot ovat kansainvälisen käytännön mukaisesti sijainneet Verohallinnossa mutta osa tapauksista on nykyisäännösten johdosta käsitelty valtiovarainministeriössä.

On oletettavaa, että uusien menettelyiden johdosta tapauksien määrä lisääntyisi. Käsitellyssä olevien tapausmäärien ja menettelyiden ajallisiin velvoitteisiin liittyvien uudistusten johdosta syntäisi tarve arvioida Suomen toimivaltainen viranomaisen toimintoihin kohdistetun henkilöstön riittävyttä. Lakiehdotus sisältää lisäksi muutosehdotuksen, jonka mukaan Verohallinto toimisi toimivaltaisena viranomaisena silloinkin, kun verosopimuksen mukaan toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö. Myös tämä ehdotus omalta osaltaan lisääisi tapauksien määrää, joita Verohallinnon olisi käsiteltävä. Tämä olisi huomioitava toimivaltaisen viranomaisen resurssien riittävyttä arvioitaessa.

Ehdotetut lakimuutokset edellyttäisivät myös Verohallinnon tietojärjestelmien muuttamista. Asiaa koskevaa koulutusta henkilöstölle samoin kuin tiedottamista verovelvollisille olisi myös lisättävä.

4.3 Vaikutukset verovelvollisille

Ehdotettujen säännösten johdosta verovelvollisilla olisi käytössään uuden tyyppisiä keinoja, joiden avulla oman, kaksinkertaista verotusta koskevan tapauksensa voisi saattaa valtioiden väliseen menettelyyn ja saada asiassa ratkaisun. Ehdotuksista ei aiheutuisi välittömiä kustannuksia verovelvollisille. Verovelvollisten olisi kuitenkin entistä tarkemmin harkittava, missä menettelyssä oman asiansa haluaisi saada käsitellyksi. Samasta asiasta ei voisi saada ratkaisua eri menettelyissä.

Ehdotetut muutokset merkitsisivät, että tilanteessa, jossa verovelvollinen saisi palautusta Suomessa maksuunpannusta verosta, palautukselle voitaisiin nykytilanteesta poiketen maksaa palautuskorkoa. Samoin Suomessa maksuunpantua veronkorotusta voitaisiin palauttaa. Lisäksi se, että palautus toteutettaisiin muuttamalla verotusta veron huojuentamisen sijaan, merkitsisi, että verovelvollisen verovuoden tappioiden määrää voitaisiin muuttaa. Ehdotuksilla parannettaisiin siten verovelvollisen asemaa nykytilaan nähden.

5 Asian valmistelu

Asian on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Asiassa on kuultu...

(teksti lisätään lausuntojen jälkeen)

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin tilanteista, joiden osalta laki voisi tulla sovellettavaksi. Lakia sovellettaisiin pykälän 1 momentin mukaan tulkinta- ja soveltamisristiriitoihin, jotka koskisivat tulojen kaksinkertaista verotusta koskevien sopimusten ja yleissopimusten tulkintaa ja soveltamista. Kyse olisi siten käytännössä Suomen tekemien tulo- ja varallisuusveroja koskevien kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämistä koskevien sopimusten (*verosopimus*) tulkintaan ja soveltamiseen liittyvistä ongelmista yksittäisen verovelvollisen verotusta koskien. Ehdotetun lainkohdan yleissopimuksella tarkoitettaisiin Yleissopimusta kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä 90/436/ETY, johon Suomi on liittynyt sopimuksella Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Brysselissä 23 päivänä heinäkuuta 1990 tehtyyn, allekirjoitusten osalta avoimeksi jätettyyn yleissopimukseen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä (96/C 26/01) (*EU-arbitraatioyleissopimus*). EU-arbitraatioyleissopimuksen tulkintaristiriitatilanteesta voisi olla kyse silloin, jos Suomen ja toisen EU-jäsenvaltion välillä ei olisi verosopimusta mutta asiaan liittyvä toinen valtio olisi Suomen tavoin liittynyt EU-arbitraatioyleissopimukseen ja siten sen sisältämää 4 artiklaa etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisusta ja tulon allokoinnista kiinteälle toimipaikalle voitaisiin soveltaa valtioiden välillä. Suomella on verosopimussuhde kaikkien EU-jäsenvaltioiden kanssa. Siten 1 pykälän soveltamisalaan kuuluvat tulkintaristiriidat koskisivat käytännössä vain verosopimuksen tulkintaa ja soveltamista.

Verosopimusten ja EU-arbitraatioyleissopimuksen tulkinta- ja soveltamisongelmista käytettäisiin laissa nimitystä riita-asia. Riita-asiat koskisivat yksittäisen verovelvollisen verotukseen liittyvää kysymystä. Tällöin kuitenkin itse tulkinta- ja soveltamisongelma olisi Suomen ja asiaan liittyvän toisen tai toisten verosopimusosapuolten tai EU-arbitraatioyleissopimusosapuolten välinen.

Pykälän 2 momentin mukaan laissa säädettäisiin menettelystä tilanteessa, jossa Suomen ja toisen tai toisten EU-jäsenvaltioiden välillä olisi käsillä 1 momentin mukainen riita-asia ja sen ratkaisemiseen hyödynnettäisiin neuvoston direktiivin EU 2017/1852, annettu 10 päivänä lokakuuta 2017, veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa mukaista menettelyä. Menettelystä käytettäisiin laissa nimitystä EU-riitojenratkaisumenettely.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lain tiettyjen pykälien soveltamisesta tietyissä myös muissa kuin EU-riitadirektiivin mukaisen menettelyn tilanteissa. Ehdotetun lain 3 §:ää, 6 §:ää, 8 §:ää, 9 §:n 3 ja 4 momenttia, 10 §:n 4 momenttia, 13 §:n 4 ja 6 momenttia, 14 §:ää sekä 16 §:ää sovellettaisiin soveltuvin osin menettelyyn, joka perustuisi verosopimukseen. Tästä menettelystä käytettäisiin nimitystä laissa nimitystä verosopimusmenettely. Vastaavasti mainittuja pykäläiä sovellettaisiin soveltuvin osin tilanteeseen, jossa EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla olisi tehty hakemus, joka olisi Suomen toimivaltaisen viranomaisen käsittelyssä. Kyseisestä menettelystä käytettäisiin nimitystä EU-arbitraatiosopimusmenettely. Siten säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja keskinäisen neuvottelumenettelyn tai välimiesmenettelyvaiheen jälkeisen toimivaltaisten viranomaisten sopimuksen johdosta annettua päätöstä koskien sovellettaisiin myös tapauksiin, joissa keskinäiseen sopimusmenettelyyn olisi hakeuduttu joko verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla. Lisäksi ehdotetun lain sisältämiä poikkeuksia tilantee-

seen, joissa toimivaltaisten viranomaisten neuvottelun jälkeen perustettavaa välimieslautakuntaa ei perustettaisi tiettyjen tapausten ollessa käsillä tai siksi, että tilanteessa olisi jo olemassa verovelvollisen käynnistämän muutoksenhaun johdosta päätös verotusmenettelystä annetun lain nojalla, tulisivat sovellettavaksi verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla tehtävän hakemuksen käsittelyyn. Myös lain välimieslautakunnan puolueettomuutta ja riippumattomuutta, niiden puutteiden vaikutuksia päätöksen pysyvyyteen sekä välimiesten ja asianosaisten salassapitoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin myös verosopimusten ja EU-arbitraatioyleissopimuksen nojalla tehtyjen hakemusten mukaisiin menettelyihin.

Tulkinta- ja soveltamisristiriita voisi olla käsillä Suomen ja toisen valtion välillä. Kyse voisi kuitenkin olla myös Suomen ja toisen oikeusalueen tai toisten oikeusalueiden välisestä riidasta. Siten pykälän 4 momentin mukaan mitä tässä laissa säädettäisiin valtiosta ja tulo- ja varallisuusveroja koskevasta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkiertämisen estämisestä tehdystä sopimuksesta Suomen ja toisen valtion välillä sovellettaisiin vastaavalla tavalla myös oikeusalueeseen ja tulo- ja varallisuusveroja koskevasta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkiertämisen estämisestä tehtyyn sopimukseen Suomen ja toisen oikeusalueen välillä. Oikeusalueella tarkoitettaisiin ei-valtiollista lainkäyttöaluetta, jolla on itsenäinen veronkanto-oikeus.

2 §. Hakemus. Riita-asiaa koskeva EU-riitojenratkaisumenettelyn käynnistyminen olisi riippuvainen verovelvollisen toiminnasta. Pykälän 1 momentin mukaan menettely käynnistyisi, jos asiaan liittyvä henkilö tekisi hakemuksen toimivaltaiselle viranomaiselle. Asiaan liittyvällä henkilöllä tarkoitettaisiin henkilöä, jonka verotuksellinen asuinpaikka on jäsenvaltiossa ja jonka verotukseen tulkinta- tai soveltamisongelma välittömästi vaikuttaa. Arvioitaessa sitä, onko verotuksellinen asuinpaikka jäsenvaltiossa, on tarkasteltava asiaan liittyvän verosopimuksen asuinpaikkaa koskevaa artiklaa. Tulkinta- tai soveltamisongelma vaikuttaa välittömästi henkilön verotukseen silloin, kun riita-asiassa kyse on verovelvollisen omasta asiasta. Toimivaltaisella viranomaisella tarkoitettaisiin verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 88 §:n säännöksiä toimivaltaisesta viranomaisesta.

Vaikka EU-riitojenratkaisumenettelyn käynnistyminen olisi riippuvainen asiaan liittyvän henkilön toiminnasta, itse menettely olisi asiaan liittyvien sopimusosapuolten välillä tapahtuva menettely. Kyse ei siten olisi esimerkiksi asiaan liittyvän henkilön ja Suomen välisestä menettelystä, jolla pyrittäisiin ratkaisemaan näiden välinen tulkintaristiriita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin hakemuksen toimittamiseen liittyvistä seikoista. Hakemus olisi toimitettava toimivaltaisille viranomaisille kolmen vuoden kuluessa siitä, kun verovelvollinen otti vastaan ensimmäisen ilmoituksen asiaan johtaneesta tai johtavasta toimesta. Tällainen ensimmäinen ilmoitus olisi Suomessa esimerkiksi Verohallinnon verotarkastuksen jälkeen tekemä maksuunpanopäätös. Hakemus olisi tehtävä samanaikaisesti kullekin asiaan liittyvälle toimivaltaiselle viranomaiselle samoin tiedoin.

Pykälän 3 momentissa säädetään lain mukaisen riidanratkaisumenettelyn suhteesta muihin vastaaviin riidanratkaisumenettelyihin. Jos riita-asiassa tehtäisiin hakemus, se päättäisi samaa asiaa koskevan, jonkin toisen sopimuksen tai yleissopimuksen mukaisen menettelyn. Tällaisia muita asiaan soveltuvia menettelyitä voisivat olla esimerkiksi tuloverosopimuksen mukainen keskinäinen sopimusmenettely tai välimiesmenettely tai EU-arbitraatioyleissopimuksen mukainen menettely. Säännöksen tavoitteena olisi, että samaan aikaan ei olisi käynnissä useita eri menettelyitä samaa asiaa koskien. Muut menettelyt päättyisivät siitä päivästä, jona jokin asiaan liittyvistä toimivaltaisista viranomaisista ensimmäisen kerran vastaanottaa hakemuksen.

3 §. Hakemuksen sisältö. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen sisällöstä, jotka edellytettäisiin toimitettavan toimivaltaiselle viranomaiselle, jotta asiansa voisi saada ensi vaiheessa käsiteltäväksi riidanratkaisumenettelyssä. Jos pykälässä edellytetyt tiedot ei toimittaisi, se olisi peruste tehdä hakemuksen käsittelyyn ottamista koskeva hylkäämispäätös ja lopettaa menettely.

Pykälän 1 momentin mukaan hakemuksessa olisi ensinnäkin yksilöitävä, mikä olisi hakemuksen perusteena oleva riitojenratkaisumenettely. Menettelyllä tarkoitettaisiin jotakin 1 §:n 1 momentissa mainituista menettelyistä eli EU-riitojenratkaisumenettelyä, verosopimusmenettelyä tai EU-arbitraatioyleissopimusmenettelyä. Menettelyn ilmoittaminen hakemuksessa yksilöisi sen, minkä menettelyn ja sitä koskevan sääntelyn pohjalta toimivaltaiset viranomaiset neuvottelisivat asiassa.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti hakemuksessa olisi esitettävä, mitä muita valtioita hakemus koskee. Hakemuksessa olisi myös ilmoitettava, onko hakemus toimitettu myös toiseen valtioon tai toisiin asiaan liittyviin valtioihin. Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan hakemuksesta tulisi käydä ilmi asiaan liittyvän henkilön yksilöintitiedot ja jos asiaan liittyy muita asianosaisia, näiden yksilöintitiedot. Yksilöintitiedoilla tarkoitettaisiin henkilön tai henkilöiden nimiä tai nimiä, osoitetta tai osoitteita, verotunnistetta tai verotunnisteita sekä muita tarvittavia tietoja yksilöinnin tekemiseksi. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan hakemuksessa olisi ilmoitettava verokaudet, joita hakemus koskee.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa edellytettäisiin riidan kohteena olevaa asiaa kuvaavia tietoja. Niitä olisivat kyseistä tapausta koskevat tosiseikat ja olosuhteet, joihin kuuluisivat myös yksityiskohtaiset tiedot oikeustoimen rakenteesta sekä asiaan liittyvän henkilön ja kyseisten oikeustoimien muiden osapuolten välisestä suhteesta. Jos tapauksessa on asiaan liittyvän verohallinnon ja vilpittömässä mielessä olevan verovelvollisen välillä tehty sopimus, jossa on määritelty tapauksen tosiseikat, myös nämä tosiseikat olisi ilmoitettava hakemuksessa. Erityisesti hakemuksessa olisi myös esitettävä riita-asiaan johtaneiden toimien luonne ja päivämäärä. Toimilla tarkoitettaisiin tapaukseen liittyviä asiaan liittyvän henkilön tuloja tai pääomaa sekä niihin kohdistuvia veroja ja verohallinnon toimia, joilla veroja olisi määrätty. Myös yksityiskohtaiset tiedot toisessa valtiossa saaduista tuloista ja näiden tulojen sisällyttämisestä verotettavaan tuloon toisessa valtiossa sekä yksityiskohtaiset tiedot verosta, joka on kannettu tai kannetaan tällaisista tuloista toisessa valtiossa. Lisäksi hakemuksessa olisi esitettävä riitaan johtaneiden toimien määrät asiaan liittyvien valtioiden rahayksikössä ja jäljennös perusteena olevista asiakirjoista.

Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan hakemuksessa olisi oltava ensinnäkin viittaus sovellettaviin kansallisiin sääntöihin. Lisäksi hakemuksesta olisi käytävä ilmi, mitä tämän lain 1 §:n mukaista sopimusta tapaukseen sovelletaan. Jos sovellettavia sopimuksia tai yleissopimuksia olisi useampi kuin yksi, hakemuksessa olisi täsmennettävä, minkä sopimuksen tai yleissopimuksen tulkintaa kyseinen riita-asia koskee. Tällaisen sopimuksen tai yleissopimuksen olisi oltava lain 1 §:n mukaan soveltamisalaan kuuluva sopimus tai yleissopimus.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa lueteltaisiin tiedot ja perusteena olevat asiakirjajäljennökset, jotka asiaan liittyvän henkilön olisi esitettävä hakemuksessaan. Alakohdan a mukaan hakemukseen olisi liitettävä selitys siitä, miksi asiaan liittyvä henkilö katsoo, että kyseessä on riita-asia. Alakohdan b mukaan hakemuksessa olisi esitettävä yksityiskohtaiset tiedot asiassa vireille panuista muutoksenhauista ja oikeudenkäynneistä, jotka koskevat kyseisiä oikeustoimia. Lisäksi olisi esitettävä päätökset ja ratkaisut, joita on annettu. Siten muutoksenhaun ja oikeudenkäyntien päätökset sekä esimerkiksi ennakkoratkaisu- tai siirtohinnoitteluun liittyvät ennakkohinnoittelusopimukset olisi annettava tämän kohdan nojalla. Alakohdan c mukaan hakemuksessa olisi oltava asiaan liittyvän henkilön sitoumus vastata mahdollisimman kattavasti ja nopeasti kaikkiin asianmukaisiin toimivaltaisen viranomaisen esittämiin pyyntöihin ja toimittaa kaikki

toimivaltaisten viranomaisten pyytämät asiakirjat. Alakohdan d mukaan hakemukseen olisi sisällytettävä jäljennös lopullista veromäärää koskevasta päätöksestä. Suomessa tällä tarkoitettaisiin lopullista, asiaa koskevaa Verohallinnon päätöstä ja siihen liittyviä asiakirjoja, josta käy ilmi veron määrä. Muiden maiden osalta se voisi olla myös tapauksesta riippuen verotarkastuskertomus tai muu vastaava riita-asiaan johtanut asiakirja. Tarvittaessa hakemukseen liitettäisiin jäljennös myös muista riita-asiaa koskevista veroviranomaisten antamista asiakirjoista.

Alakohdan e mukaan hakemuksessa olisi esitettävä myös tiedot, jos asiaan liittyvä henkilö on saattanut asian myös johonkin toiseen 1 §:n mukaisen sovellettavan sopimuksen tai yleissopimuksen mukaiseen menettelyyn. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi sovellettavan tuloverosopimuksen mukaista keskinäistä sopimusmenettelyä tai välimiesmenettelyä tai EU-arbitraatioyleissopimuksen mukaista menettelyä. Tieto olisi olennainen, koska kyseiset menettelyt päättyvät 2 pykälän 3 momentin mukaisesti siitä päivästä, jona asiaan liittyvä toimivaltainen viranomainen ensimmäisen kerran vastaanottaa riidanratkaisumenettelyä koskevan hakemuksen. Hakemukseen olisi lisäksi liitettävä asiaan liittyvän henkilön sitoumus noudattaa tarvittaessa 2 pykälän 3 momentin säännöksiä.

Pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan asiaan liittyvän henkilön olisi lisäksi toimitettava toimivaltaisten viranomaisten mahdollisesti pyytämät erityiset lisätiedot, joiden katsotaan olevan tarpeen asiasisällön arviointia varten.

Hakemuksen voisi toimittaa Suomen toimivaltaiselle viranomaiselle suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Koska toimivaltaiset viranomaiset käytännössä useimmiten käyttäisivät keskinäisessä yhteydenpidossaan englannin kieltä, olisi hakemuksen toimittaminen englanniksi hallinnollisesta näkökulmasta tehokasta.

Pykälän 2 momentin mukaan Verohallinto voisi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita hakemuksen sisällöstä ja toimittamistavasta.

4 §. Hakemuksen käsittely. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen käsittelyyn liittyvistä velvoitteista ja määräajoista. Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen olisi kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta ilmoitettava asiaan liittyvälle henkilölle, että hakemus on saapunut.

Pykälän 2 momentin mukaan jos toimivaltainen viranomainen pyytää pykälän 3 alakohdan 4 mukaisesti erityisiä lisätietoja, joiden katsotaan olevan tarpeen asiasisällön arviointia varten, asiaan liittyvän henkilön olisi toimitettava pyydetty tiedot kolmen kuukauden määräajassa pyynnön vastaanottamisesta. Edellytyksenä tällöin on, että toimivaltainen viranomainen on pyytänyt niitä kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Asiaan liittyvän henkilön olisi lisäksi lähetettävä samanaikaisesti jäljennös vastauksesta muiden asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille. Toimivaltaisen viranomaisen saamiin tietoihin sovelletaan mitä on säädetty verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa. Siten annetut tiedot ovat salassa pidettäviä tietosuojan, liikesalaisuuden, kaupallisen tai teollisen salaisuuden, ammattisalaisuuden taikka elinkeinotoiminnassa käytetyn menettelytavan osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa lisätietopyynnön esittämiselle asetettu määräaika ei kuitenkaan estäisi tarpeellisten tietojen pyytämistä mainitun ajankohdan jälkeen. Säännöksen johdosta toimivaltainen viranomainen voisi pyytää asiaan liittyvältä henkilöltä tarpeellisia tietoja kolmen kuukauden määräajan laskemisen jälkeenkin menettelyn myöhemmässä vaiheessa. Jos tietoja pyydetäisiin 2 momentin mukaisen määräajan jälkeen, tiedoilla ei olisi vaikutusta hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskevan päätöksen tekemiselle säädettyyn kuuden kuu-

kauden määräaikaan. Saatujen tarpeellisten tietojen avulla asian käsittely voisi nopeutua ja helpottua, joten on kaikkien osapuolten edun mukaista, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytävissään mahdollisimman hyvät ja kattavat tiedot asian ratkaisemiseksi.

Pykälän 4 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen olisi tehtävä päätös siitä, otetaanko hakemus käsiteltäväksi vai hylätäänkö se. Päätös olisi tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta, sen mukaan, kumpi ajankohdista on myöhempi. Toimivaltaisten viranomaisten olisi ilmoitettava päätöksestään viipymättä asiaan liittyvälle henkilölle ja muiden valtioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös poikkeuksesta hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskevan päätöksen määräajan laskemiseen. Jos asiaan liittyvä henkilö olisi hakeutunut samassa asiassa muutosta kansallisessa muutoksenhakuasteessa joko Suomessa tai jossakin muussa asiaan liittyvässä valtiossa, kuuden kuukauden määräajan laskeminen alkaisi pääsäännön mukaiseen nähden myöhemmästä ajankohdasta. Kyse olisi päivästä, jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annettua päätöksestä on tullut lopullinen tai jona menettely on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on peruutettu. Sinänsä hakemuksen sisältöä koskevan 3 §:n mukaisesti hakemukseen pitäisi jo alun perin liittää tiedot asiaan liittyvistä mahdollisista kansallisista muutoksenhakumenettelyistä sekä muutoksenhaun johdosta annetut päätöksistä. Siten 4 §:n 4 momentin sääntely, jonka mukaan asian käsittelyyn ottamista koskevan päätöksen tekeminen lykkääntyy odottamaan muutoksenhaun johdosta annettua lopullista päätöstä, omalta osaltaan luo selkeät puitteet sille, ettei asiaan liittyvä henkilö voisi saada sekä kansallisen muutoksenhaun menettelyitä että lain mukaista riidanratkaisumenettelyä etenemään samanaikaisesti.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin hakemuksen peruuttamiseen liittyvistä seikoista. Asiaan liittyvän henkilön, joka haluaisi peruuttaa hakemuksen, olisi tehtävä samanaikaisesti kirjallinen peruutusilmoitus kaikille asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille. Tällainen ilmoitus päättäisi kaikki lain mukaiset riidanratkaisumenettelyt välittömästi vaikutuksin.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin riita-asian raukeamiseen liittyvistä menettelyistä. Jos riita-asia jostain syystä raukeaisi, tämän lain mukaiset menettelyt päättyisivät välittömästi vaikutuksin. Toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava viipymättä asiasta ja siihen vaikuttaneista yleisistä syistä asiaan liittyvälle henkilölle.

Pykälän 7 momentin mukaan tarkempia säännöksiä toimivaltaisen viranomaisen noudattamasta menettelystä toisen valtion toimivaltaiseen viranomaiseen nähden annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Hakemuksen hylkääminen. Pykälässä säädettäisiin hakemuksen hylkäämiseen liittyvistä seikoista. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, joiden nojalla toimivaltaisella viranomaisella olisi perusteltu olla ottamatta asiaa menettelyyn. Hylkäämisperusteen olemassaolo merkitsisi siten, että kyseisellä tapauksella ei olisi oikeutta päästä menettelyyn. Hylkäämispäätöksen tekisi toimivaltainen viranomainen ja päätös olisi tehtävä 4 §:n 4 momentissa säädettyssä, toimivaltaisen viranomaisen päätöksen määräaikaan koskevassa ajassa.

Peruste hylätä hakemus olisi olemassa, jos jokin pykälän 1 momentin sisältämän kolmen alakohdan mukaisista tilanteista olisi käsillä. Peruste hylätä hakemus olisi ensinnäkin tilanteessa, jossa hakemuksesta puuttuisi 3 pykälän 1 momentissa edellytetyt tiedot. Tiedoilla tarkoitettaisiin sitä, mitä 3 pykälän 1 momentissa on säädetty hakemuksen sisällöstä. Lisäksi hylkäysperuste olisi olemassa, jos asiaan liittyvä henkilö ei olisi toimittanut vastauksia toimivaltaisen

viranomaisen 3 §:n 8 kohdan mukaisiin kysymyksiin 4 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa. Toisena hylkäysperusteen tyyppinä olisi tilanne, jossa hakemuksen kohteena olevassa asiassa ei olisi kyse laissa määritellystä riita-asiasta. Tällainen tapaus ei siten kuuluisi säädettyyn riidanratkaisumenettelyn piiriin. Kolmantena hylkäysperusteiden tyyppinä olisi tilanne, jossa asiaan liittyvä henkilö ei olisi tehnyt hakemusta 2 §:n 2 momentin mukaisessa kolmen vuoden määräajassa.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen olisi hakemuksen hylätessään ilmoitettava yleiset syyt kyseiselle hylkäämiselle. Perusteet olisi sisällytettävä ilmoitukseen, jonka toimivaltaisen viranomaisen olisi tehtävä asiaan liittyvälle henkilölle 4 §:n 4 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin myös seurauksista tilanteessa, jossa toimivaltainen viranomainen ei tekisi hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta päätöstä 4 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa. Tällöin katsottaisiin, että toimivaltainen viranomainen olisi ottanut hakemuksen käsiteltäväkseen.

Pykälän 4 momentti liittyisi siihen, miten kielteisestä päätöksestä voisi seurata. Tilanteessa, jossa kaikki asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset olisivat hylänneet hakemuksen, asiaan liittyvällä henkilöllä olisi oikeus hakea päätökseen kansallisten säännösten mukaisesti. Tällöin kielteisestä päätöksestä tehtävään valitus toimitettaisiin Suomessa hallintolainkäyttölain (586/1995) 7 §:ssä säädetylle muutoksenhakuviranomaiselle. Sen sijaan tilanteessa, jossa vähintään yksi toimivaltaisista viranomaisista hyväksyy hakemuksen käsiteltäväksi muiden asiaan liittyvien hylätessä hakemuksen, voisi asiaan liittyvä henkilö pyytää riidanratkaisutoimikunnan perustamista jäljempänä 9 §:n säännösten mukaisesti.

6 §. *Toimivaltaisen viranomaisen yksipuolinen päätös.* Pykälässä säädettäisiin tilanteesta, jossa toimivaltainen viranomainen päättäisi asian ratkaisusta ilman muita neuvotteluosapuolia. Kyse olisi prosessuaalisesti tehokkaasta tilanteesta, jossa asiassa pystyttäisiin saavuttamaan ratkaisu menettelyn alkuvaiheessa ilman riidan muiden osapuolten kanssa käytyjä neuvotteluita. Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen voisi päättää ratkaista riita-asian yksipuolisesti ilman asiaan liittyvien muiden valtioiden toimivaltaisten viranomaisten osallistumista. Päätös olisi tehtävä 4 §:n 4 momentin mukaisessa määräajassa.

Pykälän 2 momentin mukaan yksipuolisen ratkaisun tekevän toimivaltaisen viranomaisen olisi viipymättä ilmoitettava asiasta asiaan liittyvälle henkilölle ja muille asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille, minkä jälkeen lain mukaiset riitojenratkaisumenettelyt olisi päätettävä.

Pykälän 3 momentin mukaan toimivaltaisen päätös olisi sitova, jos asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyisi päätöksen ja 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisen viranomaisen päätös olisi annettu tiedoksi, ilmoittaisi luopuvansa kaikista muista muutoksenhakukeinoista. Jos tällaisia muita muutoksenhakukeinoja koskevat menettelyt olisi jo aloitettu, päätöksestä tulisi sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta sen jälkeen, kun asiaan liittyvä henkilö olisi todistetusti 60 päivän kuluessa on ilmoittanut asiaan liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ryhtyneensä toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Päätös olisi sen jälkeen pantava täytäntöön määräajoista riippumatta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös siitä, miten toimivaltaiseen viranomaisten yksipuolisesti tekemä päätös pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Pykälässä säädettäisiin, että toimivaltaisen viranomaisen päätös olisi asiassa lopullinen ratkaisu eikä siihen ei saisi hakea muutosta.

Toimivaltaisen viranomaisten päätös saattaisi johtaa siihen, että Suomen tulisi luopua verotusoikeudestaan. Pykälässä säädettäisiin, että se toteutettaisiin muuttamalla verovelvollisen verotusta. Tämä olisi muutos nykytilaan, jonka mukaan verotusoikeudesta luopuminen keskinäistä sopimusmenettelyä koskevan hakemuksen johdosta tapahtuu Suomessa pääsääntöisesti voimassa olevan verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n nojalla huojentamalla maksuunpantua veroa. Sen nojalla esimerkiksi verotuksen tappioiden muuttaminen, palautuskoron maksaminen ja veronkorotuksen palauttaminen eivät ole olleet mahdollisia. Ehdotetun pykälän mukaan toimivaltaisen viranomaisen päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutettaisiin noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Momentissa tarkoitettavat muutokset verotukseen tehtäisiin, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuisivat. Säännöksen johdosta muutokset voitaisiin siten tehdä, vaikka muutosten tekemiselle verotusmenettelystä annetun lain 55§:n ja 56 §:n tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:n mukaiset aikarajat olisivat jo umpeutuneet.

7 §. Keskinäinen neuvottelumenettely. Pykälässä säädettäisiin toimivaltaisten viranomaisten neuvotteluun liittyvästä menettelystä, siihen liittyvistä määräajoista sekä muista prosessuaalisista seikoista. Toimivaltaisten viranomaisten neuvotteluja koskevasta vaiheesta käytettäisiin EU-riitojenratkaisumenettelyn osalta nimitystä keskinäinen neuvottelumenettely. Verosopimusmenettelyissä tästä käytetään tyypillisesti nimitystä keskinäinen sopimusmenettely. Pykälän 1 momentin mukaan sen jälkeen kun asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset olisivat päättäneet ottaa hakemuksen käsiteltäväkseen, niiden olisi pyrittävä ratkaisemaan riita-asia neuvotteluin. Neuvottelutulos pitäisi saavuttaa kahden vuoden kuluessa viimeisimmästä niistä ilmoituksista, jonka nojalla valtiot ovat päättäneet ottaa hakemuksen käsiteltäväksi. Kahden vuoden määräaika voitaisiin pidentää enintään vuodella jonkin asiaan liittyvän valtion toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä, joka olisi esitettävä kaikille muille asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille. Lisäksi edellytettäisiin, että pyynnön esittävä toimivaltainen viranomainen toimittaisi kirjalliset perustelut.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta siihen, mistä keskinäisiä neuvotteluja koskevan määräajan katsottaisiin alkavaksi. Jos asiaan liittyvä henkilö olisi hakeutunut samassa asiassa muutosta kansallisessa muutoksenhakuasteessa joko Suomessa tai jossakin muussa asiaan liittyvässä valtiossa, 2 vuoden tai säännöksen mukaisen pidemmän neuvotteluajan laskeminen alkaisi päivästä, jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annetusta päätöksestä on tullut lopullinen tai jona menettely on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on peruutettu. Siten 2 momentin sääntely, jonka mukaan neuvotteluille asetetun määräajan umpeutuminen lykkääntyy odottamaan muutoksenhaun johdosta annettua lopullista päätöstä, omalta osaltaan luo selkeät puitteet sille, ettei asiaan liittyvä henkilö voisi saada sekä kansallisen muutoksenhaun menettelyä että lain mukaista riidanratkaisumenettelyä etenemään samanaikaisesti.

Pykälän 2 momentin neuvotteluiden määräajan umpeutumisen lykkääntymistä koskeva säännös tulisi sovellettavaksi erityisesti niissä tilanteissa, joissa asiaan liittyvä henkilö olisi ensin käynnistänyt lain mukaisen EU-riitojenratkaisumenettelyn ja asia olisi otettu käsiteltäväksi tämän lain mukaiseen menettelyyn. Jos asiaan liittyvä henkilö tämän vaiheen jälkeen käynnistäisi myös kansallisen muutoksenhakuprosessin, tulisi eri menettelyiden keskinäistä etenemistä koskevat säännökset sovellettavaksi tämän pykälän nojalla. Jo sen sijaan asiaan liittyvä henkilö käynnistäisi kansallisen muutoksenhaun niin, että hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskevat aikarajat olisivat vielä umpeutumatta, sovellettaisiin 4 §:n 4 momentin säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin menettelystä, jossa sopimustulosta ei saavutettaisi 1 momentin mukaisessa määräajassa. Tällöin valtion toimivaltaisen viranomaisen olisi tehtävä tästä

ilmoitus asiaan liittyvälle henkilölle ja ilmoitettava yleiset syyt siihen, miksi sopimukseen ei päästy.

8 §. *Keskinäisen neuvottelumenettelyn johdosta annettu päätös.* Pykälässä säädettäisiin menettelyistä, kun toimivaltaiset viranomaiset keskinäisin sopimuksin saisivat asiassa aikaan ratkaisun. Pykälän 1 momentin mukaan toimivaltaisten viranomaisten tekisivät asiassa päätöksen, joka olisi kaikkia sitova sillä edellytyksellä, että asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyisi päätöksen. Jos verovelvollinen ei hyväksyisi päätöstä, päätös ei myöskään sitoisi valtioita.

Toimivaltaisten viranomaisten asiassa tekemän päätöksen sitovaksi tuleminen edellyttäisi lisäksi, että verovelvollinen ilmoittaisi luopuvansa oikeudesta kaikkiin muihin muutoksenhakukeinoihin. Tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska asiassa olisi jo saatu aikaan ratkaisu eikä verovelvollisella olisi enää tarvetta käyttää muita oikeussuojakeinoja verosopimuksen tulkintaristiriidan ja kaksinkertaisen verotuksen ongelman ratkaisemiseksi. Myöskään Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö ei voisi hakea asiassa muutosta. Muutoksenhakuoikeudesta luopuminen olisi perusteltua myös siitä syystä, ettei olisi myöskään tarkoituksenmukaista, että sama verosopimuksen tulkintaongelmaa koskeva asia, josta valtiot jo olisivat päässeet yksimielisyyteen, tulisi käsiteltäväksi myös jossakin muussa menettelyssä. Verovelvollisen olisi tehtävä ilmoitus toimivaltaiselle viranomaiselle 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltainen viranomainen olisi antanut päätöksensä tiedoksi.

Jos asiaan liittyvä henkilö olisi aloittanut tällaisia muita muutoksenhakukeinoja koskevat menettelyt, päätöksestä tulisi sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta sen jälkeen, kun asiaan liittyvä henkilö olisi toimittanut asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille todisteen siitä, että tämä on ryhtynyt toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Tällainen todiste olisi toimitettava 60 päivän kuluessa päivästä, jona kyseinen päätös annettiin asianomaiselle henkilölle tiedoksi. Päätös olisi sen jälkeen pantava täytäntöön asiaan liittyvien valtioiden kansallisessa lainsäädännössä mahdollisesti säädetyistä määräajoista riippumatta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, miten toimivaltaisten viranomaisten päätös pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että toimivaltaisten viranomaisten päätös, joka sitoisi osapuolia, olisi asiassa lopullinen ratkaisu eikä siihen ei saisi hakea muutosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätökseen, johon ei saisi hakea muutosta, pantaisiin täytäntöön Verohallinnon päätöksellä. Tämä tarkoittaisi sitä, että toimivaltaisten ratkaisemassa asiakysymyksessä ei asiaan liittyvä henkilö tai Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö voisi hakeutua muutoksenhakuun siltä osin kuin asiassa olisi ratkaisu. Myöskään Verohallinto ei voisi tehdä oikaisua verovuoden verotukseen siltä osin kuin kyse on toimivaltaisten viranomaisten ratkaisemasta asiasta. Toimivaltaisten viranomaisten päätös saattaisi johtaa siihen, että Suomen tulisi luopua verotusoikeudestaan. Pykälässä säädettäisiin, että se toteutettaisiin muuttamalla verovelvollisen verotusta. Tämä olisi muutos nykytilaan, jonka mukaan verotusoikeudesta luopuminen keskinäisen sopimusmenettelyn johdosta tapahtuu Suomessa pääsääntöisesti verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n nojalla huojentamalla maksuunpantua veroa. Siten esimerkiksi verotuksen tappioiden muuttaminen, palautuskoron maksaminen ja veronkorotuksen palauttaminen eivät ole olleet mahdollisia. Huojennuspäätökseen ei saa hakea muutosta. Ehdotetun pykälän mukaan toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutettaisiin noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Momentissa tarkoitettavat muutokset verotukseen tehtäisiin, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuisivat. Säännöksen johdosta muutokset voitaisiin siten tehdä, vaikka muutosten tekemiselle verotusmenettelystä annetun lain 55 §:n ja 56 §:n tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:n mukaiset aikarajat olisivat jo umpeutuneet.

Toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen olisi tehtävä ilman aiheutonta viivästystä.

9 §. *Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi.* Pykälässä säädettäisiin neuvoa-antavasta toimikunnasta, joka voitaisiin perustaa pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä perustaa käsittelemään riita-asiaa. Toimikunnasta käytettäisiin nimitystä riidanratkaisutoimikunta. Riidanratkaisu-toimikunnan perustaminen tapahtuisi asiaan liittyvän henkilön esittämästä pyynnöstä, joka tehtäisiin kaikille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille. Pyyntö voitaisiin tehdä kahdessa tilanteessa. Ensinnäkin se olisi 1 kohdan mukaisesti mahdollista, jos asiaan liittyvän henkilön tekemän hakemuksen on 5 §:n nojalla hylännyt vähintään yksi asiaan liittyvistä valtioiden toimivaltaisista viranomaisista mutta eivät ne kaikki. Toisena tilanteena 2 kohdan mukaisesti olisi tapaus, jos asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset eivät ole 7 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyssä määräajassa päässeet keskinäisessä neuvottelumenettelyssä sopimukseen riita-asian ratkaisusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäedellytyksistä, jotka liittyisivät riidanratkaisutoiminnan perustamista koskevaan pyyntöön 1 momentin nojalla. Pynnön voisi tehdä ainoastaan, jos 5 §:n mukaiseen hylkäämiseen ei voisi minkään sovellettavien kansallisten sääntöjen mukaisesti hakea muutosta. Pyyntö olisi mahdollinen myös ainoastaan, jos sitä koskeva muutoksenhaku ei olisi vireillä eikä asiassa muutoksenhakuaikaakaan olisi jäljellä. Asiaan liittyvä henkilö voisi saada luopua muutoksenhakuoikeudestaan ja sillä perusteella voisi tehdä pyynnön 1 momentin 1 kohdan mukaisesti riidanratkaisutoimikunta perustamisesta. Pynnön on sisällettävä näitä koskeva vakuutus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksista 1 momentin mukaiseen oikeuteen pyytää riidanratkaisutoimikunnan perustamista. Poikkeustilanteet voitaisiin jakaa kolmeen pääryhmään. Pykälän 3 momentin ensimmäisen alakohdan mukaan pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta ei voisi tehdä, jos 5 §:n nojalla toimivaltainen viranomainen olisi tehnyt päätöksen hylätä pääsyn ottaa hakemus käsittelyyn ja kyseisen päätös olisi vahvistettu asiaan liittyvän henkilön käynnistämän muutoksenhakumenettelyssä Suomessa. Myös, jos hylkäämispäätös olisi vahvistettu asiaan liittyvässä toisen valtion kansallisessa muutoksenhakuprosessissa, jonka päätöksestä ei myöskään kyseisessä valtiossa ole mahdollista poiketa, pyyntöä riidanratkaisumenettelyn käynnistämisestä ei voisi tehdä.

Pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta ei voisi pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan myöskään tehdä, jos tapauksessa koskevassa verotustilanteessa olisi sovellettu sekä asiaan liittyvää 1 §:ssä mukaista verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen artiklaa että verotusmenettelystä annetun lain arvioverotusta koskevaa 27 §:ää, saman lain veronkiertoa koskevaa 28 §:ää, peitellyn osingon 29 §:ää tai selvittämättömän omaisuuden lisäyksen 30 §:ää. Vastaavasti verosopimuksen tai EU-arbitraatiosopimuksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a §:n 8 momentin osingon verovapauden rajoittamista koskevan säännöksen, korkomenojen vähennyskelpoisuutta rajoittavan 18 a §:n tai yritysjärjestelyihin liittyviin veronkiertotilanteisiin liittyvän 52 h §:n soveltamistilanteet rajoittaisivat riidanratkaisutoimikuntaa koskevan menettelyn ulkopuolelle. Riidanratkaisutoimikuntaa ei myöskään voisi pyytää perustettavaksi, jos tilanteessa olisi sovellettu ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annettua lakia (1217/1994) verosopimuksen tai EU-arbitraatiosopimuksen ohella. Lisäksi silloin, jos tilanteessa olisi verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen säännöksiä ja rikoslain 29 lukua rikoksista julkista taloutta vastaan pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta ei voisi tehdä. Lain soveltamisalaan kuuluvien verosopimusten ja EU-arbitraatioyleissopimusten tavoitteena on estää vilpittömässä mielessä toimivan verovelvollisen joutuminen kaksinkertaisen verotuksen kohteeksi ja siten tarjota kyseisten sopimusten etuuksia verovelvollisille. Se, että tapauksessa olisi sovellettu sekä verosopimusta tai EU-arbitraatioyleissopimusta

että säännöksessä mainittuja kansallisen verolainsäädännön tai rikoslain säännöstä, ei tapauksessa verovelvollisen voi katsoa toimineen vilpittömässä mielessä. Sen sijaan verovelvollisen voisi katsoa toimineen rikoslain vastaisesti tai osoittaneen tahallista laiminlyöntiä ja törkeää huolimattomuutta. Nykytilassakaan ei ole takeita siitä, että kaksinkertainen verotus kyseisessä tilanteessa poistetaan sopimusten perusteella. Kyseisissä tilanteissa säilyisi edelleen nykyinen mahdollisuus hakea muutosta kansallisessa muutoksenhakuprosessissa. Lakimuutosehdotuksen tavoitteena on, että riidanratkaisumenettelyn parantuminen ja tehostuminen olisivat tarjolla vilpittömässä mielessä toimineille verovelvollisille. On syytä huomata, että kohdan 2 mukaiset tapaukset koskisivat ainoastaan tilanteita, joissa on verosopimuksen tai EU-arbitraatioyleissopimuksen soveltamisen ohella sovellettu kohdassa mainittuja säännöksiä. Siten tilanteissa, joissa on yksinomaan sovellettu jotakin kansallisen lain säännöstä ilman, että kyse on samalla lain 1 §:n mukaisen verosopimuksen tai yleissopimuksen nimenomaisesta soveltamistilanteesta, nyt puheena oleva laki ja siten sen sisältämä menettely eivät tulisi lainkaan sovellettavaksi eikä menettely olisi käytettävissä.

Pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta ei voisi 3 momentin 3 kohdan mukaan tehdä, jos todettaisiin, että riita-asiassa ei olisi kyse kaksinkertaisesta verotuksesta. Tällöin Suomen toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava asiasta viipymättä asiaan liittyvälle henkilölle sekä muiden asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 4 momentissa määriteltäisiin 3 momentin 3 kohdassa tarkoitettu kaksinkertaisen veron käsite. Kaksinkertaisella verotuksella tarkoitettaisiin 1 §:ssä tarkoitetun sopimuksen tai yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien verojen määräämistä samasta verotettavasta tulosta tai pääomasta kahdessa tai useammassa valtiossa, kun siitä seuraa joko lisääntynyttä veroa, verovelvollisuuksien lisääntymistä tai sellaisten tappioiden peruuntuminen tai aleneminen, joita voitaisiin käyttää verotettavan tulon kuittaamiseen. Lainkohdassa tarkoitettu kaksinkertainen verotus voisi olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun tuloa verotettaisiin valtiossa a lähteellä rojaltiltulona ja sama tulo olisi veronalaista asuinvaltiossa b. Kaksinkertainen vero olisi kyseessä myös silloin, jos samaan konserniin kuuluvaa yritystä X verotettaisiin valtiossa x käyttäen etuyhteyssuhteessa olevaan liiketoimeen hintaan i, kun taas samaan konserniin kuuluvaa yritystä Y:tä verotettaisiin valtiossa y edellä mainittuun liiketoimeen verotarkastuksen jälkeen tehdyn maksuunpanon perusteella hintaan e ja maksuunpanon johdosta Y:n verotettavan tappion määrä pienisi.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että muutoksenhaun johdosta annettu päätös toimisi pohjana, kun arvioitaisiin, täytyvätkö 1 momentin 1 kohdan edellytykset riidanratkaisutoiminnan perustamiseksi.

Pykälän 6 momenttiin sisältyisivät säännöksen riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta koskevan pyynnön ajallisista edellytyksistä. Pyyntö olisi tehtävä 50 päivän kuluessa päivästä, jona 5 §:n 2 momentin kohdan tai 7 §:n 3 momentin mukainen ilmoitus vastaanotetaan. Jos kaikki asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset olisivat tehneet hakemuksen hylkäämistä koskevan päätöksen ja asiassa olisi haettu muutosta 5 §:n 4 momentin mukaisesti, riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskeva pyyntö olisi tehtävä 50 päivän kuluessa päivästä, jona muutoksenhauste olisi antanut päätöksensä.

10 §. Riidanratkaisutoimikunnan perustaminen. Pykälän 1 momentin mukaan riidanratkaisutoimikunta koostuisi puheenjohtajasta, asiaan liittyvän toimivaltaisen viranomaisen edustajasta ja kunkin valtion nimeämästä riippumattomasta ja pätevistä henkilöstä. Toimivaltaisten viranomaisten sopimuksella toimivaltaisten viranomaisten edustajien ja riippumattomien henkilöiden lukumäärä voidaan nostaa kahteen kutakin toimivaltaista viranomaista kohti. Kun riippu-

mattomat ja pätevät henkilöt on nimitetty, heille kullekin on nimitettävä varajäsen niiden sääntöjen mukaisesti, joita sovelletaan riippumattomien henkilöiden nimittämiseen, siltä varalta, että riippumattomat henkilöt ovat estyneet hoitamasta tehtäviään. Riidanratkaisutoimikunnan puheenjohtajan valitsisivat riippumattomat ja pätevät henkilöt sekä toimikunnan toimivaltaiset viranomaiset. Puheenjohtajan olisi oltava tuomari, ellei toimikunta olisi toisin päättänyt.

Puheenjohtaja sekä riippumattomat ja pätevät henkilö sekä heidän varajäsenensä valittaisiin asiaan liittyvältä listalta, josta laissa käytettäisiin nimitystä riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelo.

Pykälän 2 momentin mukaan toimikunta riidanratkaisutoiminta olisi asetettava 120 päivän kuluessa siitä, kun pyyntö asettaa toimikunta vastaanotettiin. Pyyntöä tarkoitettaisiin 9 §:ssä säädettyä asiaan liittyvän henkilön pyyntöä riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi. Pyyntö olisi täytettävä lain 9 §:n sekä vastaavien asiaan liittyvien muiden valtioiden säännökset. Sen jälkeen kun riidanratkaisutoimikunta olisi perustettu, toimikunnan puheenjohtajan olisi viipymättä ilmoitettava tästä asiaan liittyvälle henkilölle.

Pykälän 3 momentin mukaan jos Suomessa laiminlyötäisiin riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskevat velvoitteet, siihen sovellettaisiin hallintolain (2003/434) 8 a luvun säännöksiä hallintokantelusta. Siten, jos riidanratkaisutoimikuntaa ei olisi asetettu säädettyssä 120 päivän määräajassa, asiassa voitaisiin tehdä hallintolain mukainen hallintokantelu. Kyseinen kantelu tehtäisiin Verohallinnolle. Riippumattomien jäsenten nimittämistä koskeva hallintokantelu olisi hallintolain sääntelystä poiketen kuitenkin tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun riidanratkaisutoimikunnan asettamiselle säädetty määräaika on umpeutunut. Ennen tuon 120 päivän asettamista koskevan määräajan umpeutumista hallintokantelua ei voisi tehdä. Jos valtion toimivaltainen viranomainen ei olisi nimittänyt vähintään yhtä riippumatonta ja pätevää henkilöä ja varajäsentä, asianomainen henkilö voisi hallintokantelussaan pyytää riippumattoman ja pätevän henkilön ja varajäsenen nimittämistä riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta. Jos minkään asiaan liittyvän valtion toimivaltaiset viranomaiset eivät olisi nimitystä tehneet, asiaan liittyvä henkilö voisi tehdä nimittämispyyntönsä kussakin valtiossa.

Jos useampi kuin yksi asiaan liittyvä henkilö olisi osallisena menettelyssä, asiaan liittyvien henkilöiden olisi toimitettava riippumattomien ja pätevien henkilöiden ja näiden varajäsenten nimittämistä koskeva pyyntönsä kullekin kotipaikkavaltiolleen, ja jos menettelyssä olisi osallisena vain yksi asiaan liittyvä henkilö, kyseinen pyyntö olisi toimitettava niille valtioille, joiden toimivaltaiset viranomaiset eivät ole nimittäneet vähintään yhtä riippumatonta ja pätevää henkilöä ja varajäsentä.

Pykälän 4 momentin mukaan riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittujen henkilöiden olisi oltava riippumattomia ja puolueettomia. Riippumattomien ja pätevien henkilöiden olisi luovutettava toimivaltaisen viranomaisen pyytäessä riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevien seikkojen arviointiin vaikuttavat tiedot. Mikä tahansa asiaan liittyvän valtion toimivaltainen viranomainen voisi siten pyytää, että nimitetyn riippumattoman ja pätevän henkilön tai hänen varajäsenensä olisi luovutettava tiedot kaikista intresseistä, suhteista ja muista seikoista, jotka todennäköisesti vaikuttavat kyseisen henkilön riippumattomuuteen tai puolueettomuuteen tai jotka voivat kohtuullisesti arvioiden luoda vaikutelman esteellisyydestä.

Pykälän 4 momentin mukaan toimivaltainen viranomainen voisi vastustaa jonkin henkilön nimittämistä riippumattomaksi ja päteväksi henkilöksi. Vastustamisen mahdollisuus olisi vain silloin, jos nimittämiseen ei liittyisi laiminlyöntiä. Laiminlyönti olisi kyseessä, jos toisessa valtiossa ei olisi tehty nimittämistä määräajassa ja asiaan liittyvä henkilö olisi hakenut nimittämiseen osoitetulta elimeltä, joka tekisi nimityksen. Vastustaminen voisi tapahtua perustellusta syystä.

Perusteltu syy voisi olla mikä tahansa asiaan liittyvien toimivaltaisten viranomaisten etukäteen sopima syy. Perusteltu syy voisi olla myös jokin seuraavista syistä: kyseinen henkilö kuuluu johonkin asianomaiseen verohallintoon tai työskentelee sellaisen lukuun tai oli tällaisessa asemassa milloin tahansa edellisten kolmen vuoden aikana; kyseisellä henkilöllä on tai on ollut merkittävä omistus tai äänivalta jossakin kyseessä olevassa asianomaisessa henkilössä taikka hän on tai on ollut jonkin asianomaisen henkilön työntekijä tai neuvonantaja milloin tahansa nimittämistään edeltävien viiden vuoden aikana; kyseinen henkilö ei kykene esittämään riittäviä takeita puolueettomuudesta päätettävänä olevan riidan tai riitojen ratkaisemisessa; tai kyseinen henkilö on sellaisen yrityksen työntekijä, joka tarjoaa veroneuvontaa tai antaa muuten ammatillisesti veroneuvontaa, tai on ollut tällaisessa asemassa milloin tahansa nimittämistään edeltävien vähintään kolmen vuoden aikana.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lisäksi nimittämisen vastustamista koskevien perusteiden vaikutuksista riidanratkaisutoimikunnan lausunnon jälkeisenä aikana. Riippumattoman ja pätevän henkilön täytyy 12 kuukauden ajan riidanratkaisutoimikunnan lausunnon jälkeen säilyttää asema, jossa nimittämisen vastustamista koskevia perusteita ei ole. Pykälän 4 momentin mukaan riippumattoman ja pätevän henkilön pitäisi 12 kuukauden ajan riidanratkaisutoimikunnan lausunnon jälkeen säilyttää asema, jossa nimittämisen vastustamista koskevia perusteita ei olisi. Riidanratkaisutoimikuntaan kuuluva riippumaton ja pätevä henkilö ei saisi siten olla lausuntoa seuranneen 12 kuukauden aikana sellaisessa tilanteessa, joka olisi antanut toimivaltaiselle viranomaiselle syyn vastustaa hänen nimittämistään momentissa säädetyn riippumattomuuden ja puolueettomuuden puutteen vuoksi, jos hän olisi ollut siinä tilanteessa silloin, kun hänet nimettiin riidanratkaisutoimikuntaan. Pykälän 4 momentissa viitattaisiin myös tuomarin esteellisyyttä koskevaan oikeudenkäymiskaaren 13 luvun sääntelyyn. Kyseisen luvun sääntelyä sovellettaisiin soveltuvin osin riippumattoman ja pätevän henkilön esteellisyyssyyskysymyksiin.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin tiedoista, joita kunkin asiaan liittyvän valtion toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava asiaan liittyvälle henkilölle. Ilmoitus olisi tehtävä samassa 1 momentissa säädettyssä ajassa, jossa riidanratkaisutoimikunta olisi asetettava eli 120 päivän kuluessa siitä, kun asiaan liittyvän henkilön pyyntö toimikunnan asettamisesta on vastaanotettu. Ilmoituksen olisi sisällettävä seuraavat tiedot: kohdan 1 mukaiset asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten allekirjoittamat riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan toimintasäännöt, kohdan 2 mukainen päivämäärä, johon mennessä lausunto riita-asiassa annetaan ja kohdan 3 mukaiset viittaukset mahdollisesti sovellettaviin valtioiden kansallisiin säännöksiin sekä sovellettaviin sopimuksiin ja yleissopimuksiin.

Pykälän 6 momentissa täsmennettäisiin 5 momentin mukaisten toimintasääntöjen sisältöä. Pääsäännön mukaan asiaan liittyvälle henkilölle olisi ilmoitettava kaikki 7 momentin luetteloon sisältyvät tiedot. Luettelon sisältämisestä tiedoista olisi kuitenkin vain 1, 4 5 ja 6 kohdissa säädetty tiedot, jos toimikunta perustettaisiin käsittelemään vain 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaista kysymystä, onko tapauksessa kyseessä lain mukainen riita-asia, joka pitäisi ottaa lain mukaiseen riidanratkaisumenettelyyn. Toimintasääntöjen pitäisi kohdan 1 mukaan sisältää riita-asian kuvaus ja ominaisuudet. Kohdan 2 mukaan niiden tulisi sisältää kehys, jota valtioiden toimivaltaiset viranomaiset sopivat noudattavansa ratkaistavina olevissa oikeudellisissa ja tosiseikkoja koskevissa kysymyksissä. Kohdan 3 mukaan toimintasääntöjen olisi sisällettävä riidanratkaisuelimen muoto, joka olisi joko riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta, sekä vaihtoehtoisen riidanratkaisumenettelyn tyyppi, jos menettely eroaisi riidanratkaisutoimikunnan noudattamasta riippumattomaan mielipiteeseen perustuvasta menettelystä. Kohdan 4 mukaan toimintasääntöjen tulisi sisältää riidanratkaisumenettelyn aikataulu. Kohdan 5 mukaisesti toimintasääntöjen tulisi sisältää riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan kokoonpano, mukaan lukien jäsenten määrä ja nimet, yksityiskohtaiset

tiedot heidän pätevydestään ja tutkinnoistaan sekä tiedot jäsenten mahdollisista eturistiriidoista. Kohdan 6 mukaan toimintasäännöissä olisi esitettävä säännöt, jotka koskevat asiaan liittyvän henkilön tai henkilöiden ja kolmansien osapuolten osallistumista menettelyyn, kirjelmien, tietojen ja todisteiden vaihtoa, kustannuksia, käytettävän riidanratkaisumenettelyn tyyppiä sekä mahdollisia muita asiaankuuluvia menettelyllisiä tai organisatorisia seikkoja. Kohdan 7 mukaisesti toimintasäännöissä vahvistettaisiin logistiset järjestelyt riidanratkaisutoimikunnan toimintaa ja sen lausunnon antamista varten.

Pykälän 7 momentissa säädettäisiin toimintasääntöjen ilmoittamiseen liittyvistä laiminlyönneistä. Jos toimivaltaisen viranomaisen laiminlöisi 5 tai 6 momentin mukaisia toimintasääntöjä koskevia velvoitteitaan, riippumattomat ja pätevät henkilöt sekä puheenjohtaja ilmoittaisivat toimintasäännöt asiaan liittyvälle henkilölle 2 viikon kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan asettamispäivästä. Tällöin toimintasäännöt ilmoitettaisiin komission tekemien vakiomuotoisten toimintasääntöjen pohjalta. Jos myös riippumattomat ja pätevät henkilöt sekä puheenjohtaja laiminlöisivät edellä säädetyt velvoitteensa toimintasääntöjen täydentämisestä ja ilmoittamisesta asiaan liittyvälle henkilölle, sovellettaisiin Suomessa hallintolain (2003/434) 8 a luvun säännöksiä hallintokantelusta. Näin tämä voisi saada toimintasäännöt täytäntöönpantavaksi.

Pykälän 8 momentissa säädettäisiin niin sanotusta vaihtoehtoisesta riidanratkaisutoimikunnasta 1 momentissa säädetyin riidanratkaisutoimikunnan sijaan. Mahdollisuudella asettaa vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunta valtioille annettaisiin joustavimmat mahdollisuudet toteuttaa riidanratkaisudirektiivin puitteissa sen edellyttämä vaihe, jossa valtiot eivät olisi päässeet sopimukseen asiassa neuvotteluin. Vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaisi asiassa lausunnon, miten asia olisi ratkaistava.

Valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat myös sopia asettavansa vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan, joka olisi muodoltaan pysyväluonteisena toimikuntana. Vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan kokoonpano ja muoto voisivat poiketa riidanratkaisutoimikunnasta. Kuitenkin edellä 4 momentissa jäsenten riippumattomuutta koskevia säännöksiä ja 5 ja 6 momentin säännöksiä asiaan liittyvälle henkilölle ilmoitettavista tiedoista ja toimintasäännöistä olisi sovellettava myös vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan toimintaan.

Vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta voisi tarvittaessa käyttää muita riidanratkaisumenettelyjä tai -tekniikkoja riita-asian ratkaisemiseksi sitovasti. Asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat 8 momentin nojalla sopia vapaasti menettelystä, jonka puitteissa vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta päätyisi lausunnossa esitettyyn ratkaisuunsa. Tällainen menettely voisi esimerkiksi olla ”lopullisen tarjouksen” mukainen välimiesmenettely (eli niin sanottu viimeisen parhaan tarjouksen mukainen välimiesmenettely), jossa vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta valitsisi yhden toimivaltaisten viranomaisten esittämistä ratkaisuehdoksista.

Pykälän 9 momentin mukaan tarkempia säännöksiä riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta ja riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskevista menettelyistä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

11 §. Riidanratkaisutoimikuntaan liittyvistä menettelyistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin riidanratkaisutoimikunnalle annettavista tiedoista ja todisteista. Sen mukaan asiaan liittyvä henkilö voi tai asiaan liittyvät henkilöt voisivat, jos asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset niin sopivat, antaa riidanratkaisutoimikunnalle kaikki tiedot, todisteet tai asiakirjat, jotka voivat olla merkityksellisiä päätöksen kannalta. Asiaan liittyvän henkilön tai asiaan liittyvien henkilöiden ja asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten olisi toisaalta

annettava kaikki tiedot, todisteet tai asiakirjat riidanratkaisutoimikunnan niitä pyytäessä. Kyseiset toimivaltaiset viranomaiset voisivat kuitenkin kieltäytyä antamasta tietoja riidanratkaisutoimikunnalle seuraavissa tapauksissa: 1) tietojen hankkiminen edellyttää kansallisen lainsäädännön vastaisten hallintotoimenpiteiden toteuttamista; 2) tietoja ei voida saada asianomaisen valtion kansallisen lainsäädännön nojalla; 3) tiedot koskevat liikesalaisuuksia, kaupallisia tai teollisia salaisuuksia, ammattisalaisuuksia tai elinkeinotoiminnassa käytettyjä menettelytapoja; 4) tietojen paljastaminen on vastoin yleistä järjestystä.

Pykälän 2 momentti koskisi asiaan liittyvien henkilöiden läsnäoloa ja kuulemista riidanratkaisutoimikunnassa. Asiaan liittyvät henkilöt voisivat yhtäältä pyynnöstään, jos asianomaisten valtioiden toimivaltaiset viranomaiset suostuvat, esiintyä tai olla edustettuina riidanratkaisutoimikunnassa. Toisaalta asiaan liittyvien henkilöiden olisi riidanratkaisutoimikunnan pyynnöstä esiinnyttävä tai oltavana edustettuina kyseisessä toimikunnassa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin riidanratkaisutoimikuntaan liittyvistä kustannuksista. Pykälässä sisältyisi oletamasäännökset, joita sovellettaisiin, elleivät asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset eivät olisi toisin päättäneet. Oletamasäännösten mukaan valtioiden kesken jaettaisiin tasan a kohdan mukaiset riippumattomien ja pätevien henkilöiden kulut, joiden on vastattava määrältään keskimääräistä korvausta, joka tavallisesti maksetaan asianomaisten valtioiden korkeille virkamiehille. Samoin tasan jaettaisiin soveltuvin osin riippumattomien henkilöiden palkkiot, joiden määrän olisi oltava enintään 1 000 euroa henkilöä kohden päivässä kultakin päivästä, jona riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta koontuu.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin asiaan liittyville henkilöille aiheutuneista kustannuksista. Säännöksen mukaan ne eivät kuuluisi valtioiden kannettavaksi.

Pykälän 5 momentin mukaan mitä edellä on säädetty 1 - 4 momentissa sovellettaisiin myös vaihtoehtoiseen riidanratkaisutoimikuntaan. Poikkeuksena on tilanne, jossa 10 §:n mukaisissa toimintasäännöissä on sovittu toisin.

12 §. Riidanratkaisutoimikunnan päätös ja lausunto. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa riidanratkaisutoimikunta olisi perustettu käsittelemään hakemuksen käsiteltäväksi ottamista 9 §:n 1 momentin 1 kohdan tilanteissa eli kun asiaan liittyvän henkilön tekemän hakemuksen olisi 5 §:n nojalla hylännyt vähintään yksi asiaan liittyvistä valtioiden toimivaltaisista viranomaisista mutta eivät ne kaikki. Riidanratkaisutoimikunnan asiassa tekemästä ratkaisusta käytettäisiin nimitystä riidanratkaisutoimikunnan päätös. Se olisi tehtävä 6 kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta. Kyseisestä päätöksestä olisi ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille 30 päivän kuluessa sen tekemisestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, miten tapauksen käsittely jatkuisi, jos riidanratkaisutoimikunnan päätöksen johdosta hakemus tulisi ottaa käsiteltäväksi. Jos riidanratkaisutoimikunta siten olisi arvioinut, että edellä 2, 3 ja 4 §:ssä säädetyt, asiaan liittyvälle henkilölle asetetut edellytykset olivat täyttyneet, pitäisi asiassa aloittaa 7 §:n mukainen keskinäinen neuvottelumenettely jonkin toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä. Asianomaisen toimivaltaisen viranomaisen olisi ilmoitettava kyseisestä pyynnöstä riidanratkaisutoimikunnalle, muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja asiaan liittyvälle henkilölle. Neuvottelulle 7 §:n 1 momentissa säädetty määräaika alkaisi päivänä, jona riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä ilmoitetaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteesta, jossa riidanratkaisutoimikunta ratkaisee itse riita-asian. Jos mikään toimivaltainen viranomainen ei olisi pyytänyt keskinäisen neuvottelu-

menettelyn aloittamista 60 päivän kuluessa päivästä, jona riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä on ilmoitettu, riidanratkaisutoimikunnan olisi annettava lausuntonsa siitä, miten riita-asia ratkaistaan. Lausunnosta käytettäisiin nimitystä riidanratkaisutoimikunnan lausunto. Riidanratkaisutoimikunnan lausunto olisi annettava asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille kuuden kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan perustamispäivästä. Jos kyseinen aika olisi liian lyhyt asian laatu huomioon ottaen, riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta voisivat pidentää kuuden kuukauden määräaikaan kolmella kuukaudella. Tällöin riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan olisi ilmoitettava määräajan pidentämisestä asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille ja asiaan liittyville henkilöille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin siitä, minkä nojalla riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaisivat lausuntonsa. Lausunto perustuisi 1 pykälässä tarkoitettuun sovellettavan sopimuksen tai yleissopimuksen määräyksiin ja mahdollisten sovellettavien kansallisiin sääntöihin.

Pykälän 5 momentti sisältäisi riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan päätöksentekomuodosta. Lausunto olisi kirjallinen ja se annettaisiin jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä. Jos enemmistöä ei voitaisi saavuttaa, puheenjohtajan ääni ratkaisisi lopullisen lausunnon. Puheenjohtaja antaisi riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi toimivaltaisille viranomaisille.

Pykälän 6 momentti koskisi tilannetta, jossa riidanratkaisutoimikunta käsittelee riita-asiaa toimivaltaisten viranomaisten tuloksettomien neuvotteluiden jälkeen eli kun riidanratkaisutoimikunta olisi perustettu 9 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla. Tällöin riidanratkaisutoimikunnan lausuntoon sovellettaisiin 3 - 5 momentin säännöksiä riidanratkaisutoimikunnan lausunnosta.

13 §. *Riidanratkaisutoimikunnan johdosta annettu lopullinen päätös.* Pykälässä säädettäisiin menettelyistä, kun toimivaltaiset viranomaiset tekisivät päätöksen lopullisen päätöksen riidanratkaisutoimikunnan antaman lausunnon tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan antaman lausunnon jälkeen.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin aikarajasta, jonka puitteissa toimivaltaisten viranomaisten olisi sovittava riita-asia. Toimivaltaisten viranomaisten olisi sovittava riita-asian ratkaisemisesta kuuden kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi antamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivaltaiset viranomaiset eivät olisi sidottuja riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan näkemykseen. Koska riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaisivat asiassa lausunnon, voisivat toimivaltaiset viranomaiset tehdä asiassa myös päätöksen, joka poikkeaisi lausunnosta. Jos toimivaltaiset viranomaiset eivät kuitenkaan pääsisi sopimukseen riita-asian ratkaisemisesta, ne olisivat sidottuja lausuntoon.

Pykälän 3 momentin mukaan toimivaltaisen viranomaisen olisi annettava riita-asian ratkaisemisesta koskeva lopullinen päätös tiedoksi asianomaiselle verovelvolliselle. Tiedoksianto olisi tehtävä viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos toimivaltainen viranomainen ei olisi tehnyt tiedoksiantoa asetetussa ajassa, asiaan sovellettaisiin hallintolain 8 a luvun säännöksiä hallintokantelusta.

Pykälän 4 momentin mukaan toimivaltaisten viranomaisten asiassa tekemä päätös olisi sitova ja pantaisiin kansallisesti täytäntöön, jos asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyisi päätöksen ja

ilmoittaisi luopuvansa kaikista kansalliseen muutoksenhakuun liittyvistä muutoksenhakukeinoista. Kuten edellä vastaavaa tilannetta koskevilla pykälillä on todettu, tämä olisi tarkoituksenmukaista, koska asiassa olisi jo saatu aikaan ratkaisu eikä verovelvollisella olisi enää tarvetta käyttää muita oikeussuojakeinoja verosopimuksen tulkintaristiriidan ja kaksinkertaisen verotuksen ongelman ratkaisemiseksi. Myöskään Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö ei voisi hakea asiassa muutosta. Muutoksenhakuoikeudesta luopuminen olisi perusteltua myös siitä syystä, ettei olisi myöskään tarkoituksenmukaista, että sama verosopimuksen tulkintaongelmaa koskeva asia, josta valtiot jo olisivat päässeet yksimielisyyteen, tulisi käsiteltäväksi myös josakin muussa menettelyssä. Ilmoitus olisi toimitettava 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on annettu tiedoksi.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lisäksi edellytyksenä päätöksen täytäntöönpanolle, että 10 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ei olisi todettu rikotun. Siten jos asiassa olisi nostettu kansallisella tasolla Suomessa tai asiaan liittyvässä toisessa valtiossa kanne, jonka johdosta riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan jäsenen osalta riippumattomuuden edellytysten ei ole katsottu täyttyneen, päätöstä ei pantaisi täytäntöön. Suomessa asia voisi tulla vireille käräjäoikeuteen tehtävällä kanteella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin lisäksi, ettei asiassa annettu päätös muodostaisi ennakkotapausta. Sillä ei siten olisi esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemissä asioissa hallintolain-käyttölain 13 §:ssä mainittua piirrettä, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus ottaa asioita käsiteltäväkseen asioita, joiden mukaan lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaa lausunnon ja toimivaltaiset viranomaiset tekevät päätöksen aina yksittäistapauksessa siihen liittyvien tapauskohtaisten olosuhteiden puitteissa. Täten asialla ei ole ohjaavaa vaikutusta siihen, miten asiat tulisi ratkaista muissa tapauksissa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan jälkeen annettavan lopullisen päätöksen julkaisemisesta. Toimivaltaiset viranomaiset voisivat sopia, että lopulliset päätökset julkaistaan kokonaisuudessaan, jos kukin asiaan liittyvä henkilö antaa siihen suostumuksensa. Jos asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset tai asiaan liittyvä henkilö eivät antaisi suostumustaan lopullisen päätöksen julkaisemiseen kokonaisuudessaan, toimivaltaiset viranomaiset julkaisisivat lopullisesta päätöksestä tiivistelmän. Kyseinen tiivistelmä sisältäisi kuvauksen asiasta ja kohteesta, päivämäärän, kyseessä olevat verokaudet, oikeusperustan, toimialan ja lyhyen kuvauksen lopputuloksesta. Lisäksi siihen sisällytettäisiin kuvaus käytetystä välimiesmenettely-menetelmästä. Toimivaltaisten viranomaisten olisi lähetettävä julkaistavat tiedot asiaan liittyvälle henkilölle ennen niiden julkaisemista. Asiaan liittyvä henkilö voisi 60 päivän kuluessa näiden tietojen vastaanottamisesta pyytää, että toimivaltaiset viranomaiset eivät julkaisisi liikesalaisuutta, kaupallista tai teollista salaisuutta, ammattisalaisuutta tai elinkeinotoiminnassa käytettyä menettelytapaa koskevia tietoja eivätkä tietoja, jotka ovat vastoin yleistä järjestystä. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin lisäksi, että toimivaltaisten viranomaisten olisi annettava julkaistavat tiedot viipymättä tiedoksi komissiolle.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin siitä, miten toimivaltaisten viranomaisten päätös pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Pykälässä säädettäisiin, että toimivaltaisten viranomaisten päätös, joka sitoisi osapuolia, olisi asiassa lopullinen ratkaisu eikä siihen ei saisi hakea muutosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätös saattaisi johtaa siihen, että Suomen tulisi luopua verotusoikeudestaan. Pykälässä säädettäisiin, että se toteutettaisiin muuttamalla verovelvollisen verotusta. Tämä olisi muutos nykytilaan, jonka mukaan verotusoikeudesta luopuminen keskinäisen sopimusmenettelyn johdosta tapahtuu Suomessa pääsääntöisesti voimassa olevan verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n nojalla huojentamalla maksuunpantua veroa. Siten esimerkiksi verotuksen

tappioiden muuttaminen, palautuskoron maksaminen ja veronkorotuksen palauttaminen eivät ole olleet mahdollisia. Ehdotetun pykälän mukaan toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutettaisiin noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Momentissa tarkoitetut muutokset verotukseen tehtäisiin, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuisivat. Säännöksen johdosta muutokset voitaisiin siten tehdä, vaikka muutosten tekemiselle verotusmenettelystä annetun lain 55 §:n ja 56 §:n tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:n mukaiset aikarajat olisivat jo umpeutuneet. Jos päätöstä ei pantaisi täytäntöön, asiassa voitaisiin soveltaa hallintokantelua koskevia säännöksiä.

14 §. Riidanratkaisumenettelyn ja kansallisen muutoksenhaun suhde. Pykälässä säädettäisiin lain mukaisen menettelyn ja Suomessa käynnistetyin kansallisen muutoksen haun suhteesta. Pykälän soveltaminen merkitsisi, ettei asiaan liittyvä henkilö voisi saattaa samaa asiaa sekä verotusmenettelystä annetun lain mukaiseen muutoksenhakuun tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain muutoksenhakuun että lain mukaiseen menettelyyn ja saada molemmista menettelyistä samaa asiaansa koskevaa päätöstä. Verotusmenettelystä annetun lain mukaisella muutoksenhaulla tarkoitettaisiin verovelvollisen osalta 5 luvun mukaista muutoksenhakua ja rajoitettua verolevöllisen osalta tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 10 luvun mukaista muutoksenhakua. Ei olisi myöskään prosessuaalisesti tehokasta, että saman asian voisi saada käsitellyksi monessa eri menettelyssä. Tämä vastaisi myös niitä sääntöjä ja käytäntöjä, joita sovelletaan myös muissa valtioissa kansallisen muutoksenhaun ja valtioiden välisen riidanratkaisumenettelyiden suhteesta.

Olisi huomattava, että silloin, jos kansallisen muutoksenhaun olisi käynnistänyt Suomessa Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö, muutoksenhaun johdosta annetulla päätöksellä ei olisi vastaavaa, riidanratkaisumenettelyn lopettavaa vaikutusta. Veronsaajien oikeudenvallontayksikön toimilla ei yhtäältä olisi vaikutuksia asiaan liittyvän henkilön mahdollisuuksiin saada asiansa lain mukaiseen riidanratkaisumenettelyyn. Toisaalta Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö ei olisi voisi saada asiaa myöskään käsiteltäväksi lain mukaiseen riidanratkaisumenettelyyn, joten sillä ei olisi mahdollisuutta eikä myöskään velvoitetta valita menettelyä, jossa asia käsiteltäisiin.

Pykälän 1 kohdan mukaan jos asiaan liittyvä henkilö olisi käynnistänyt verotusmenettelystä annetun lain 5 luvun tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 10 luvun mukaisen muutoksenhaun ja sen johdosta olisi annettu päätös ja jos hakemuksen käsittely 4 §:n nojalla olisi kesken, Suomen toimivaltainen viranomais antaisi muutoksen johdosta annetun päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja asian käsittely tämän lain mukaisessa menettelyssä päättyä kyseiseen tiedoksiantoon.

Pykälän 2 kohdan mukaan jos asiaan liittyvä henkilö olisi käynnistänyt verotusmenettelystä annetun lain 5 luvun tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 10 luvun mukaisen muutoksenhaun ja sen johdosta olisi annettu päätös ja jos asia olisi tullut hyväksytyksi käsiteltäväksi riidanratkaisumenettelyssä mutta sen käsittely 7 §:n mukaisessa keskinäisessä neuvottelumenettelyssä olisi kesken, Suomen toimivaltainen viranomais antaisi muutoksenhaun johdosta annetun päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille eikä 7 – 13 §:n säännöksiä sovellettaisi. Jo sen sijaan asiaan liittyvä henkilö käynnistäisi kansallisen muutoksenhaun jo sinä aikana, kun hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskevat aikarajat olisivat vielä umpeutumatta, sovellettaisiin 1 kohdan säännöksiä.

Pykälän 3 kohdan mukaan jos asiaan liittyvä henkilö olisi käynnistänyt verotusmenettelystä annetun lain 5 luvun tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 10 luvun mukaisen muutoksenhaun ja sen johdosta olisi annettu päätös sen jälkeen, kun asiaan liittyvä henkilö olisi esittänyt 9 §:n mukainen pyynnön mutta ennen 12 §:n mukaisen riidanratkaisulautakunnan lausunnon antamista, Suomen toimivaltainen viranomaislain antaisi muutoksenhaun johdosta annetun päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja lain mukainen menettely päätettäisiin.

15 §. Luonnollisia henkilöitä ja pienyrityksiä koskevat erityisäännökset. Pykälässä säädettäisiin tietyistä menettelyllisiä seikkoja koskevista helpotuksista, joita luonnolliset henkilöt pienet yritykset voisivat lakia soveltaessaan noudattaa. Suurella yrityksellä tai konsernilla tarkoitettaisiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta, määriteltyä suurta yritystä ja konsernia. Kyseisen direktiivin mukaan suuret yritykset ovat yrityksiä, joilla vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta ylittyy tilinpäätöspäivänä: taseen loppusumma 20 000 000 euroa, liikevaihto 40 000 000 euroa ja työntekijöitä tilivuoden aikana keskimäärin 250. Suurella konsernilla direktiivin mukaan tarkoitetaan konserneja, jotka koostuvat konsernitilinpäätöksen yhdisteltävistä emo- ja tytäryrityksistä ja joilla konsernin lukujen perusteella vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta ylittyy emoyrityksen tilinpäätöspäivänä: taseen loppusumma 20 000 000 euroa, liikevaihto 40 000 000 euroa ja työntekijöitä tilivuoden aikana keskimäärin 250.

Pykälän 1 momentin mukaan luonnollinen henkilö ja lainkohdassa määritelty pienyritys voisivat tietyissä tilanteissa poikkeuksellisesti toimittaa tietoja vain sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa tällä on kotipaikka, sen sijaan, että tiedot pitäisi toimittaa kaikkien asiaan liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille.

Tilanteita, joissa luonnollinen henkilö ja lainkohdassa määritelty pienyritys voisi poikkeuksellisesti toimittaa tiedot vain kotipaikkaan, olisi neljä. Ensimmäinen poikkeustilanne pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti liittyisi 2 §:n 2 momentin säännöksiin hakemuksen tekemisestä toimivaltaiselle viranomaiselle. Toinen poikkeustilanne liittyisi pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti koski 4 §:n 2 momentin mukaista vastausten toimittamista toimivaltaisen viranomaisen lisäkysymyksiin. Kolmas poikkeustilanne pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaisesti koski tilannetta, jossa hakemus peruutettaisiin 4 §:n 5 momentin nojalla. Neljäs tilanne liittyisi pykälän 1 momentin pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaisesti pyyntöön, joka tehtäisiin 9 §:n 1 momentin nojalla ja koski riidanratkaisutoimikunnan perustamista. Kaikki edellä mainitut lainkohdat edellyttäisivät, että tiedot pitäisi toimittaa kaikille asiaan liittyville jäsenvaltioille. Pykälän sisältämä poikkeus merkitsisi siis sitä, että poikkeuksellisesti 1 – 4 kohdissa tarkoitetuissa tilanteissa luonnollinen henkilö ja lainkohdassa määritelty pienyritys voisi poikkeuksellisesti toimittaa tiedot vain yhdelle toimivaltaiselle viranomaiselle eli sen kotipaikan toimivaltaiselle viranomaiselle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin 1 momentin mukaisesti saatujen tietojen toimittamisesta toisille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille sekä tietoja koskevien määräaikojen laskemiseen. Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentin mukaisen, tiedot vastaanottaneen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen olisi kahden kuukauden kuluessa tietojen vastaanottamisesta annettava ne tiedoksi kaikkien muiden asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille samanaikaisesti. Sen jälkeen, kun tiedoksi antaminen olisi suoritettu, asiaan liittyvän henkilön olisi katsottava toimittaneen ilmoituksen kaikille asianomaisille jäsenvaltioille tiedoksiantopäivänä. Tiedoksiannon tapahtumishetkeä koskevalla säännöksellä olisi merkitystä

arvioitaessa sitä, olisiko hakemus tehty oikea-aikaisesti, lisäkysymyksiin vastattu ja pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta tehty laissa säädetyssä määräajassa. Tiedoksiannon hetki olisi keskeinen myös hakemuksen mahdollisen peruuttamisen ja sitä koskevan menettelyn päättämishetken määrittämisen kannalta.

Jos on saatu 3 §:n 8 kohdan mukaisia lisätietoja, sen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen, joka vastaanotti lisätiedot, on toimitettava niistä jäljennös samanaikaisesti kaikkien muiden asiaan liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Kun jäljennökset on toimitettu, kaikkien asiaan liittyvien jäsenvaltioiden on katsottava saaneen lisätiedot päivänä, jona ne vastaanottivat kyseiset tiedot.

16 §. Erinäiset säännökset. Pykälässä säädettäisiin riidanratkaisumenettelyihin liittyvistä salassapidosta. Pykälän 1 momentin mukaan keskinäisen neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa käsiteltävien asiakirjojen ja tietojen sovellettaisiin, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) on verotustietojen salassapidosta säädetty. Keskinäisen neuvottelumenettelyn, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa käsiteltäisiin asiaan liittyvän henkilön verotusta koskevia tietoja, jotka verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain nojalla ovat salassa pidettäviä verotustietoja.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivaltaiset viranomaiset ja riidanratkaisutoimikunnan jäsenet olisivat velvollisia pitämään salassa, mitä keskinäisessä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa asiaa käsiteltäessä on ilmaistu. Tällä säännöksellä olisi tarkoitus turvata se, että asian ratkaisemiseksi käydyt neuvottelut pidettäisiin salassa vastaavalla tavalla kuin muissa verotukseen liittyvissä menettelyissä, joissa verovelvollisen asiaa ratkaistaan.

Pykälän 3 momentin mukaan asiaan liittyvän henkilön ja tämän edustajan olisi pidettävä keskinäisen neuvottelumenettelyn, riidanratkaisutoimikunnan ja vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan yhteydessä saamansa tiedot salassa ellei muusta lainsäädännöstä aiheudu velvoitteita ja annettava tätä koskeva vakuutus. Mitä rikoslaissa säädetään tiedon ilmaisua koskevan salassapidon rikkomisesta, sovellettaisiin asiaan liittyvään henkilöön ja tämän edustajaan.

Pykälän 4 momentin mukaan asiaan liittyvällä henkilöllä ja, jos tällä olisi edustaja, edustajalla ei olisi oikeutta saada tietoa siitä, mitä keskinäistä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa on ilmaistu. Ilmaistulla seikalla tarkoitettaisiin suullisesti tai kirjallisesti esitettyjä näkemyksiä, jotka liittyvät asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen.

17 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan x päivänä x kuuta 20 ja sitä sovellettaisiin hakemuksiin, jotka tehdään 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen riita-asioissa, jotka koskevat 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkavana verovuonna ansaittua tuloa tai pääomaa. Asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voisivat kuitenkin päättää soveltaa tätä lakia hakemukseen, joka koskee aiempia verovuosia.

Lain 3 §:ää, 6 §:ää, 8 §:ää, 9 §:n 3 ja 4 momenttia, 10 §:n 4 momenttia, 13 §:n 4 ja 6 momenttia, 14 §:ää sekä 16 §:ää sovellettaisiin riidanratkaisumenettelyä koskeviin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

1.2 Laki verotusmenettelystä

88 §. *Toimivaltainen viranomainen.* Pykälään lisättäisiin, että toimivaltainen viranomainen on Verohallinto silloinkin, kun pykälässä tarkoitetun sopimuksen mukaan toimivaltainen viranomainen on Valtiovarainministeriö. Sopimuksia, joissa toimivaltainen viranomainen on valtiovarainministeriö, on voimassa vain kaksi eli Espanjan kanssa vuonna 1967 tehty sopimus (SopS 67/1968) ja Egyptin kanssa vuonna 1965 tehty sopimus (SopS 12/1966). Espanjan 2015 allekirjoitettu uusi verosopimus (SopS 32/2018) tulee voimaan 1.7.2018 ja se korvaa vuoden 1967 sopimuksen. Asiallisia syitä pidättää toimivalta valtiovarainministeriössä näiden kahden vanhan sopimuksen osalta ei ole, vaan on tarkoituksenmukaista, että toimivaltainen viranomainen on kaikkien pykälässä tarkoitettujen sopimusten osalta lähtökohtaisesti Verohallinto.

89 §. *Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen huojentaminen.* Pykälän 3, 4 ja 5 momentit kumottaisiin, koska niistä säänneltäisiin kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetussa laissa. Lisäksi on huomattava, että veronkantolain (11/2018) 8 lukuun sisältyy mahdollisuus hakea Verohallinnolta verosta vapauttamista.

Tämä laki tulisi voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisesti hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

1.3 Laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta

22 §. Pykälään lisättäisiin, että kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyä koskevat säännökset hakemuksen käsittelystä ja toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanosta koskisivat myös rajoitetusti verovelvollista. Verotusmenettelystä annetun lain 89 §:n 3 momenttia on voitu soveltaa rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetussa laissa tarkoitettuun veroon, joten uuden menettelyn soveltaminen rajoitetusti verovelvolliseen olisi perusteltua.

Tämä laki tulisi voimaan päivänä kuuta 201 .

Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisesti hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

1.

Laki

kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyjä sopimuksia sekä yleissopimusta koskeviin, Suomen ja toisen valtion tai toisten valtioiden välisiin tulkinta- ja soveltamisongelmiin (*riita-asia*).

Laissa säädetään menettelystä, joka perustuu Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä olevan riita-asian ratkaisemista neuvoston direktiiviin EU 2017/1852 veroriitojen ratkaisumekanismeista Euroopan unionissa (*EU-riitojenratkaisumenettely*).

Tämän lain 3 §:ää, 6 §:ää, 8 §:ää, 9 §:n 3 ja 4 momenttia, 10 §:n 4 momenttia, 13 §:n 4 ja 6 momenttia, 14 §:ää sekä 16 §:ää sovelletaan soveltuvin osin riita-asiaa koskevaan menettelyyn, joka perustuu tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehtyyn sopimukseen (*verosopimusmenettely*) tai yleissopimukseen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta etuyhteydessä keskenään olevien yritysten tulonoikaisun yhteydessä (*EU-arbitraatiosopimusmenettely*).

Mitä tässä laissa säädetään valtiosta ja tulo- ja varallisuusveroja koskevasta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkiertämisen estämisestä tehdystä sopimuksesta Suomen ja toisen valtion välillä sovelletaan vastaavalla tavalla myös oikeusalueeseen ja tulo- ja varallisuusveroja koskevasta kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veronkiertämisen estämisestä tehtyyn sopimukseen Suomen ja toisen oikeusalueen välillä.

2 §

Hakemus

Asiaan liittyvän henkilön on tehtävä hakemus toimivaltaiselle viranomaiselle EU-riitojenratkaisumenettelyn käynnistymiseksi. Asiaan liittyvällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka verotuksellinen asuinpaikka on jäsenvaltiossa ja jonka verotukseen tulkinta- tai soveltamisongelma välittömästi vaikuttaa. Suomen toimivaltaisen viranomaisen osalta sovelletaan, mitä verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 88 §:ssä säädetään toimivaltaisesta viranomaisesta.

Hakemus on toimitettava toimivaltaisille viranomaisille kolmen vuoden kuluessa siitä, kun verovelvollinen otti vastaan ensimmäisen ilmoituksen asiaan johtaneesta tai johtavasta toimesta. Hakemus on tehtävä samanaikaisesti kullekin asiaan liittyvälle toimivaltaiselle viranomaiselle samoin tiedoin.

Hakemuksen vastaanottaminen päättää muut menettelyt, jotka riita-asiassa on 1 §:n mukaisten sopimusten tai yleissopimusten nojalla vireillä.

3 §

Hakemuksen sisältö

Hakemuksessa on ilmoitettava seuraavat tiedot:

- 1) hakemuksen perusteena oleva 1 §:n menettely
 - 2) tiedot hakemukseen liittyvistä valtioista;
 - 3) asiaan liittyvän henkilön ja mahdollisten muiden asiaan liittyvien muiden yksilöintitiedot;
 - 4) kyseessä olevat verovuodet;
 - 5) asian tosiseikat ja olosuhteet, riitaan johtaneiden toimien luonne, päivämäärä ja rahamäärät asiakirjajäljennöksineen;
 - 6) viittaus sovellettaviin kansallisiin sääntöihin ja sovellettavaan 1 §:ssä mainittuun sopimukseen;
 - 7) seuraavat tiedot sekä jäljennökset perusteena olevista asiakirjoista:
 - a) selvitys, että kyseessä on riita-asia;
 - b) yksityiskohtaiset tiedot riita-asiaa koskevista muutoksenhauista ja oikeudenkäynneistä sekä päätöksistä;
 - c) sitoumus vastata mahdollisimman kattavasti ja nopeasti kaikkiin asianmukaisiin toimivaltaisen viranomaisen esittämiin pyyntöihin ja toimittaa kaikki toimivaltaisten viranomaisten pyytämät asiakirjat;
 - d) jäljennös lopullista veromäärää koskevasta päätöksestä ja tarvittaessa jäljennös muista riita-asiaa koskevista veroviranomaisten antamista asiakirjoista;
 - e) tiedot muista riita-asiaa koskevista lain 1 §:n sopimuksen mukaisista menettelyistä ja asiaan liittyvän henkilön sitoumus noudattaa soveltuvin osin 2 §:n 3 momentin säännöksiä;
 - 8) toimivaltaisten viranomaisten mahdollisesti pyytämät erityiset lisätiedot, joiden katsotaan olevan tarpeen asiasisällön arviointia varten.
- Verohallinto voi antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita hakemuksen sisällöstä ja toimittamistavasta.

4 §

Hakemuksen käsittely

Toimivaltaisen viranomaisen on kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta ilmoitettava hakemuksen saapumisesta asiaan liittyvälle henkilölle.

Asiaan liittyvän henkilön on toimitettava 3 §:n kohdan 8 mukaiset tiedot 3 kuukauden määräajassa pyynnön vastaanottamisesta edellyttäen, että niitä on pyydetty 3 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Asiaan liittyvän henkilön on lähetettävä samanaikaisesti jäljennös vastauksesta muiden asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Toimivaltaisen viranomaisen saamiin tietoihin sovelletaan mitä on säädetty verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa.

Toimivaltainen viranomainen voi pyytää asiaan liittyvältä henkilöltä tarpeellisia tietoja menettelyn kuluessa edellä 2 momentissa lisätietopyynnön esittämiselle säädetyn määräajan jälkeen.

Toimivaltaisen viranomaisen on päätettävä hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta tai hylkäämisestä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai 3 §:n 8 kohdassa tarkoitettujen tietojen vastaanottamisesta, sen mukaan, kumpi on myöhempi. Toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava päätöksestään viipymättä asiaan liittyvälle henkilölle ja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Jos asiaan liittyvä henkilö on aloittanut asiassa asiaan liittyvien jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaisia muutoksenhakukeinoja, edellä mainittu kuuden kuukauden määräaika alkaa kuitenkin vasta myöhemmästä päivästä,

jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annetusta päätöksestä on tullut lopullinen tai jona menettely on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on peruutettu.

Asiaan liittyvän henkilön, joka haluaa peruuttaa hakemuksen, on tehtävä samanaikaisesti kirjallinen peruutusilmoitus kaikille asiaan liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Tällainen ilmoitus päättää kaikki lain mukaisen riidanratkaisumenettelyn välittömien vaikutuksien. Riita-asian rautessa tämän lain mukaiset menettelyt päättyvät välittömien vaikutuksien. Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava viipymättä asiasta ja siihen vaikuttaneista yleisistä syistä asiaan liittyvälle henkilölle.

Tarkempia säännöksiä toimivaltaisen viranomaisen noudattamasta menettelystä toisen valtion toimivaltaiseen viranomaiseen nähden annetaan valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Hakemuksen hylkääminen

Peruste hakemuksen hylkäämiselle on, jos:

1) hakemus ei täytä 3 §:n 1 momentissa säädettyjä tai 4 §:n 2 momentin määräaikaa koskevia edellytyksiä;

2) kyseessä ei ole riita-asia; tai

3) hakemusta ei ole tehty 2 §:n 2 momentin mukaisessa määräajassa.

Toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava yleiset syyt hakemuksen hylkäämiselle ilmoittaessaan asiasta asiaan liittyvälle henkilölle 4 §:n 4 momentin mukaisesti.

Toimivaltaisen viranomaisen on katsottava ottaneen hakemuksen käsiteltäväksi, jos tämä ei ole tehnyt päätöstä hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta 4 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa.

Jos kaikki asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset ovat tehneet hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta hylkäävän päätöksen, sitä koskevasta muutoksenhakuviranomaisesta Suomessa säädetään hallintolainkäyttölain (586/1996) 7 §:ssä. Jos vähintään yksi toimivaltainen viranomainen hyväksyy hakemuksen käsiteltäväksi muiden asiaan liittyvien hylätessä hakemuksen, voi asiaan liittyvä henkilö pyytää riidanratkaisutoimikunnan perustamista jäljempänä 9 §:n mukaisesti.

6 §

Toimivaltaisen viranomaisen yksipuolinen päätös

Toimivaltainen viranomainen voi päättää ratkaista riita-asian yksipuolisesti ilman toisten asianomaisten jäsenvaltioiden muiden toimivaltaisten viranomaisten osallistumista 4 §:n 4 momentissa säädettyssä määräajassa.

Toimivaltaisen viranomaisen on viipymättä ilmoitettava päätöksestään asiaan liittyvälle henkilölle ja muille asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Ilmoituksen jälkeen lain mukaiset riitojenratkaisumenettelyn mukaiset menettelyt on päätettävä.

Päätös on sitova, jos asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyy päätöksen ja 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on annettu tiedoksi, ilmoittaa luopuvansa kaikista muista muutoksenhakuineista. Jos tällaisia muita muutoksenhakuineita koskevat menettelyt on jo aloitettu, päätöksestä tulee sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta sen jälkeen, kun asiaan liittyvä henkilö on todistetusti 60 päivän kuluessa on ilmoittanut asiaan liittyvien jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille ryhtyneensä toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Päätös on sen jälkeen pantava täytäntöön määräajoista riippumatta.

Toimivaltaisten viranomaisten päätökseen ei saa hakea muutosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten

verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitettavat muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat.

7 §

Keskinäinen neuvottelumenettely

Jos hakemus on otettu käsiteltäväksi, toimivaltaisten viranomaisten on pyrittävä neuvotteluihin ratkaisemaan asia kahden vuoden kuluessa viimeisimmästä ilmoituksesta, jonka nojalla valtiot ovat ottaneet asian käsiteltäväksi. Kahden vuoden määräaika voidaan pidentää enintään yhdellä vuodella, jos jokin asiaan liittyvä toimivaltainen viranomainen kirjallisin perusteluin pyytää sitä kaikilta muilta asiaan liittyviltä toimivaltaisilta viranomaisilta.

Jos asiaan liittyvä henkilö on aloittanut asiassa asiaan liittyvien valtioiden kansallisen lainsäädännön mukaisia muutoksenhakukeinoja, 1 momentin mukainen neuvotteluiden määräaika alkaa päivästä, jona kansallisen muutoksenhaun johdosta annetusta päätöksestä on tullut lopullinen tai jona menettely on muuten saatettu lopullisesti päätökseen taikka jona se on peruutettu.

Jos toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse sopimukseen asiassa 1 momentissa esitetystä määräajassa, asiasta on ilmoitettava asiaan liittyvälle henkilölle. Ilmoitukseen on liitettävä yleiset syyt, joiden johdosta sopimusta ei ole syntynyt.

8 §

Keskinäisen neuvottelumenettelyn johdosta annettu päätös

Toimivaltaisten viranomaisten on ilmoitettava viipymättä 7 §:n mukaisesti asiassa tekemästään päätöksestä asiaan liittyvälle henkilölle. Päätös on sitova, jos asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyy päätöksen ja 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on annettu tiedoksi, ilmoittaa luopuvansa kaikista muista muutoksenhakukeinoista. Jos tällaisia muita muutoksenhakukeinoja koskevat menettelyt on jo aloitettu, päätöksestä tulee sitova ja täytäntöönpanokelpoinen vasta sen jälkeen, kun asiaan liittyvä henkilö on todistetusti 60 päivän kuluessa on ilmoittanut asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille ryhtyneensä toimiin kyseisten menettelyjen päättämiseksi. Päätös on sen jälkeen pantava täytäntöön määräajoista riippumatta.

Toimivaltaisten viranomaisten päätökseen ei saa hakea muutosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitettavat muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat. Toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen on tehtävä ilman aiheutonta viivästystä.

9 §

Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamiseksi

Riita-asiaa käsittelemään on asiaan liittyvän henkilön asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille esittämästä pyynnöstä perustettava neuvoa-antava toimikunta (*riidanratkaisutoimikunta*), kun:

1) asiaan liittyvän henkilön tekemän hakemuksen on 5 §:n nojalla hylännyt vähintään yksi asiaan liittyvistä toimivaltaisista viranomaisista mutta eivät ne kaikki; tai

2) asiaan liittyvien toimivaltaiset viranomaiset eivät ole 7 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyssä määräajassa päässeet keskinäisessä neuvottelumenettelyssä sopimukseen riita-asian ratkaisusta.

Pyynnön riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta edellä 1 momentin nojalla voi tehdä ainoastaan, jos 5 §:ssä tarkoitettuun hylkäämiseen ei voi minkään sovellettavien kansallisten sääntöjen mukaisesti hakea muutosta, sitä koskeva muutoksenhaku ei ole vireillä, muutoksenhakuaikaa ei ole jäljellä tai asiaan liittyvä henkilö on luopunut muutoksenhakuoikeudestaan. Pyynnön on sisällettävä tätä koskeva vakuutus.

Oikeutta edellä 1 momentin mukaisen pyynnön esittämiseen ei kuitenkaan ole, jos:

1) edellä 5 §:n nojalla tehty hylkäämispäätös on vahvistettu muutoksenhakumenettelyssä Suomessa tai asiaan liittyvän valtion muutoksenhakumenettelyssä, jonka päätöksestä ei kyseisessä valtiossa ole mahdollista poiketa;

2) tapauksessa on kyse sekä 1 §:n mukaisen verosopimuksen tai yleissopimuksen soveltamisesta että verotusmenettelystä annetun lain 27 § - 30 §:n, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 6 a §:n 8 momentin, 18 a § tai 52 h §:n, ulkomaisten väliylhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain (1217/1994) tai rikoslain (39/1889) 29 luvun soveltamisesta; tai

3) riita-asia ei koske kaksinkertaista verotusta.

Edellä 3 momentin 3 kohdan mukaisella kaksinkertaisella verotuksella tarkoitetaan 1 §:n mukaisen sopimuksen tai yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien verojen määräämistä samasta verotettavasta tulosta tai pääomasta kahdessa tai useammassa valtiossa, kun siitä seuraa joko lisääntynyttä veroa, verovelvollisuuksien lisääntymistä tai sellaisten tappioiden peruuttuminen tai aleneminen, joita voitaisiin käyttää verotettavan tulon kuittaamiseen.

Muutoksenhaun johdosta annettu päätös otetaan huomioon 1 momentin 1 kohtaa sovellettaessa.

Pyyntö riidanratkaisutoimikunnan perustamisesta on tehtävä 50 päivän kuluessa päivästä, jona 5 §:n 2 momentin kohdan tai 7 §:n 3 momentin mukainen ilmoitus vastaanotetaan, tai 50 päivän kuluessa päivästä, jona 5 §:n 4 momentin mukaisesti käynnistetyssä muutoksenhaussa olisi annettu päätös.

10 §

Riidanratkaisutoimikunnan perustaminen

Riidanratkaisutoimikuntaan valitaan puheenjohtaja ja kunkin asiaan liittyvän valtion valitsema tai valitsevat riippumaton ja pätevä henkilö tai henkilöt sekä varajäsenet valtioiden ylläpitämästä luettelosta (*riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelo*). Riidanratkaisutoimikunnan kokoonpanoon kuuluvat myös asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten edustaja tai edustajat. Riidanratkaisutoimikunnan valitseman puheenjohtajan on oltava tuomari, ellei toimikunta ole toisin päättänyt.

Riidanratkaisutoimikunta on perustettava 120 päivän kuluessa, kun asiaan liittyvä henkilö on tehnyt 9 §:n ja vastaavien asiaan liittyvien ulkomaisten säännösten edellytykset täyttävän pyynnön. Perustamisen jälkeen riidanratkaisutoimikunnan puheenjohtajan on viipymättä ilmoitettava perustamisesta asiaan liittyvälle henkilölle.

Riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskevaan Suomessa tapahtuneeseen laiminlyöntiin sovelletaan hallintolain (2003/434) 8 a luvun säännöksiä hallintokantelusta kuitenkin niin, että hallintokantelu on tehtävä 30 päivän kuluessa riidanratkaisutoimikunnan asettamiselle säädetystä määräajasta.

Riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta valittujen henkilöiden on oltava riippumattomia ja puolueettomia ja luovutettava toimivaltaisen viranomaisen pyytäessä näiden seikkojen arviointiin vaikuttavat tiedot. Asiaan liittyvä toimivaltainen viranomainen voi 3 momentissa tarkoitettuja laiminlyöntilanteita lukuun ottamatta vastustaa tietyn riippumattoman ja pätevän henkilön nimittämistä perustellusta syystä. Riippumattoman ja pätevän henkilön on 12

kuukauden ajan riidanratkaisutoimikunnan lausunnon jälkeen säilytettävä asema, jossa nimittämisen vastustamista koskevia perusteita ei ole. Riippumattoman ja pätevän henkilön esteellisyydestä on soveltuvin osin voimassa, mitä tuomarin esteellisyydestä säädetään oikeudenkäymiskaaren (4/1734) 13 luvussa.

Asiaan liittyvän toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava asiaan liittyvälle henkilölle 1 momentissa säädetyssä ajassa seuraavat tiedot:

1) Asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten allekirjoittamat riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan toimintasäännöt;

2) Päivämäärä, johon mennessä lausunto riita-asiassa annetaan;

3) Viittaukset mahdollisesti sovellettaviin valtioiden kansallisiin säännöksiin sekä sovellettaisiin sopimuksiin ja yleissopimuksiin.

Edellä 5 momentin mukaisissa toimintasäännöissä vahvistetaan soveltuvin osin:

1) riita-asian kuvaus ja ominaisuudet;

2) riita-asian oikeudellisia ja tosiseikkoja koskevat puitteet;

3) riidanratkaisuelimen muoto;

4) riidanratkaisumenettelyn aikataulu;

5) riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan kokoonpano;

6) menettelylliset ja organisatoriset säännöt;

7) logistiset järjestelyt toimikunnan toimintaa ja sen lausunnon antamista varten.

Toimivaltaisen viranomaisen laiminlyödessä 5 tai 6 momentin mukaisia toimintasääntöjä koskevia velvoitteitaan riippumattomat ja pätevät henkilöt sekä puheenjohtaja ilmoittavat toimintasäännöt asiaan liittyvälle henkilölle 2 viikon kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan asettamispäivästä. Riippumattomien ja pätevien henkilöiden sekä puheenjohtajan edellä säädettyyn velvoitteiden laiminlyöntiin sovelletaan Suomessa hallintolain (2003/434) 8 a luvun säännöksiä hallintokantelusta.

Riidanratkaisutoimikunnan sijaan asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia myös vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan (*vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta*) asettamisesta kuitenkin siten, että siihen sovelletaan edellä 4 momentin säännöksiä.

Tarkempia säännöksiä riippumattomien ja pätevien henkilöiden luettelosta ja riidanratkaisutoimikunnan asettamista koskevista menettelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Riidanratkaisutoimikuntaan liittyvistä menettelyistä

Riidanratkaisutoimikunnan käsitellessä 9 § 1 momentissa tarkoitettuja tapauksia asiaan liittyvä henkilö voi asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten sopimuksella antaa riidanratkaisutoimikunnalle kaikki tiedot, todisteet tai asiakirjat, jotka voivat olla merkityksellisiä päätöksen kannalta. Asiaan liittyvän henkilön ja asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten on annettava kaikki tiedot, todisteet tai asiakirjat riidanratkaisutoimikunnan pyynnöstä. Kyseiset toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin kieltäytyä antamasta tietoja riidanratkaisutoimikunnalle seuraavissa tapauksissa:

1) tietojen hankkiminen edellyttää kansallisen lainsäädännön vastaisten hallintotoimenpiteiden toteuttamista;

2) tietoja ei voida saada asiaan liittyvän valtion kansallisen lainsäädännön nojalla;

3) tiedot koskevat liikesalaisuuksia, kaupallisia tai teollisia salaisuuksia, ammattisalaisuuksia tai elinkeinotoiminnassa käytettyjä menettelytapoja;

4) tietojen paljastaminen on vastoin yleistä järjestystä.

Asiaan liittyvät henkilöt voivat pyynnöstään asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisten viranomaisten suostumuksella esiintyä tai olla edustettuina riidanratkaisutoimikunnassa. Asiaan liittyvien henkilöiden on riidanratkaisutoimikunnan pyynnöstä esiinnyttävä tai oltavana edustettuina kyseisessä toimikunnassa.

Elleivät asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset eivät ole toisin päättäneet, seuraavat kustannukset jaetaan tasan valtioiden kesken:

a) riippumattomien ja pätevien henkilöiden kulut, joiden on vastattava määrältään keskimääräistä korvausta, joka tavallisesti maksetaan asianomaisten jäsenvaltioiden korkeille virkamiehille; ja

b) soveltuvin osin riippumattomien henkilöiden palkkiot, joiden määrän on oltava enintään 1 000 euroa henkilöä kohden päivässä kultakin päivältä, jona riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta kokoontuu.

Valtiot eivät vastaa asianomaiselle henkilölle aiheutuvista kustannuksista.

Mitä edellä 1 - 4 momentissa säädetään, sovelletaan myös vaihtoehtoiseen riidanratkaisutoimikuntaan, ellei 10 §:n mukaisissa toimintasäännöissä ole toisin sovittu.

12 §

Riidanratkaisutoimikunnan päätös ja lausunto

Kun riidanratkaisutoimikunta on perustettu 9 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, sen tehtävä päätös hakemuksen käsiteltäväksi ottamisesta (*riidanratkaisutoimikunnan päätös*) kuuden kuukauden kuluessa perustamisestaan. Riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä on ilmoitettava toimivaltaisille viranomaisille 30 päivän kuluessa sen tekemisestä.

Jos riidanratkaisutoimikunnan päätöksen mukaan asiaan liittyvälle henkilölle asetetut 2, 3 ja 4 §:ssä säädetty edellytykset ovat täyttyneet, 7 §:n mukainen keskinäinen neuvottelumenettely on aloitettava jonkin toimivaltaisen viranomaisen pyynnöstä. Asiaan liittyvän toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava kyseisestä pyynnöstä riidanratkaisutoimikunnalle, muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja asiaan liittyvälle henkilölle. Neuvotteluille 7 §:n 1 momentissa säädetty määräaika alkaa päivänä, jona hakemuksen käsiteltäväksi ottamista koskeva riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä ilmoitetaan.

Jos mikään toimivaltainen viranomainen ei ole pyytänyt keskinäisen neuvottelumenettelyn aloittamista 60 päivän kuluessa päivästä, jona riidanratkaisutoimikunnan päätöksestä on ilmoitettu, riidanratkaisutoimikunnan on annettava lausuntonsa (*riidanratkaisutoimikunnan lausunto*) siitä, miten riita-asia ratkaistaan. Riidanratkaisutoimikunnan lausunto on annettava asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille kuuden kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan perustamispäivästä. Määräaika voidaan pidentää kolmella kuukaudella, jos riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta katsoo riita-asian edellyttävän määräajan pidentämistä. Riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan on ilmoitettava määräajan pidentämisestä asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille ja asiaan liittyville henkilöille.

Riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaa lausuntonsa edellä 1 pykälässä tarkoitetun sovellettavan sopimuksen tai yleissopimuksen määräysten ja mahdollisten sovellettavien kansallisten sääntöjen perusteella.

Riidanratkaisutoimikunta tai vaihtoehtoinen riidanratkaisutoimikunta antaa kirjallisen lausuntonsa jäsentensä yksinkertaisella enemmistöllä. Jos enemmistöä ei voida saavuttaa, puheenjohtajan ääni ratkaisee lopullisen lausunnon. Puheenjohtaja antaa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi toimivaltaisille viranomaisille.

Mitä edellä 3 - 5 momentissa säädetään riidanratkaisutoimikunnan lausunnosta, sovelletaan, kun riidanratkaisutoimikunta on perustettu 9 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla ja se antaa asian ratkaisusta lausuntonsa.

13 §

Riidanratkaisutoimikunnan johdosta annettu lopullinen päätös

Toimivaltaisten viranomaisten on sovittava riita-asian ratkaisemisesta kuuden kuukauden kuluessa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon tiedoksi antamisesta.

Toimivaltaiset viranomaiset voivat tehdä päätöksen, joka poikkeaa riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan lausunnon. Toimivaltaiset viranomaiset ovat kuitenkin sidottuja lausuntoon, jos nämä eivät pääse sopimukseen riita-asian ratkaisemisesta.

Toimivaltaisen viranomaisen on annettava riita-asian ratkaisemista koskeva lopullinen päätös viipymättä ja viimeistään 30 päivän kuluessa tiedoksi asianomaiselle verovelvolliselle.

Toimivaltaisten viranomaisten asiassa tekemä päätös on sitova, jos asiaan liittyvä verovelvollinen hyväksyy päätöksen, ilmoittaa luopuvansa kaikista kansalliseen muutoksenhakuun liittyvistä muutoksenhakeinoista eikä 10 §:ssä säädettyjen riippumattomuuden edellytyksiä ole todettu rikotun. Ilmoitus on toimitettava 60 päivän kuluessa siitä, kun toimivaltaisten viranomaisten päätös on annettu tiedoksi. Toimivaltaisten viranomaisten päätös ei ole ennakkotapaus.

Toimivaltaiset viranomaiset voivat sopia riidanratkaisutoimikunnan tai vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan jälkeen annettavan lopullisen päätöksen julkaisemisesta kokonaisuudessaan edellyttäen, että kukin asiaan liittyvä henkilö antaa siihen suostumuksensa. Toimivaltaiset viranomaiset julkaisevat lopullisesta päätöksestä tiivistelmän, jos asiaan liittyvät toimivaltaiset viranomaiset tai asiaan liittyvä henkilö eivät anna suostumusta lopullisen päätöksen julkaisemiseen kokonaisuudessaan. Tiivistelmä sisältää kuvauksen asiasta ja kohteesta, päivämäärän, kyseessä olevat verokaudet, oikeusperustan, toimialan, lyhyen kuvauksen lopputuloksesta ja kuvaus käytetystä välimiesmenettelymenetelmästä. Toimivaltaisten viranomaisten on lähetettävä julkaistavat tiedot asiaan liittyvälle henkilölle ennen niiden julkaisemista. Asiaan liittyvä henkilö voi 60 päivän kuluessa näiden tietojen vastaanottamisesta pyytää, että toimivaltaiset viranomaiset eivät julkaise liikesalaisuutta, kaupallista tai teollista salaisuutta, ammattisalaisuutta tai elinkeinotoiminnassa käytettyä menettelytapaa koskevia tietoja eivätkä tietoja, jotka ovat vastoin yleistä järjestystä. Toimivaltaisten viranomaisten on annettava tiedot viipymättä komissiolle.

Toimivaltaisten viranomaisten sitovaan päätökseen ei saa hakea muutosta. Toimivaltaisten viranomaisten päätöksen perusteella tehtävät muutokset verotukseen toteutetaan noudattaen, mitä verotuksen oikaisusta verotusmenettelystä annetun lain 55 §:ssä ja 56 §:ssä tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 40 ja 41 §:ssä säädetään. Tässä momentissa tarkoitettut muutokset verotukseen tehdään, vaikka verotuksen oikaisun edellytykset puuttuvat.

14 §

Riidanratkaisumenettelyn ja kansallisen muutoksenhaun suhde

Jos samassa asiassa on asiaan liittyvän henkilön käynnistämän verotusmenettelystä annetun lain 5 luvun tai oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 10 luvun mukaisen muutoksenhaun johdosta annettu päätös ja:

1) hakemuksen 4 §:n mukainen käsittely on kesken, Suomen toimivaltainen viranomainen antaa päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja asian käsittely tämän lain mukaisessa menettelyssä päättyy kyseiseen tiedoksiantoon;

2) asia on hyväksytty käsiteltäväksi riidanratkaisumenettelyssä mutta sen käsittely 7 §:n mukaisessa keskinäisessä neuvottelumenettelyssä on kesken, Suomen toimivaltainen viranomainen antaa päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille eikä 7 – 13 §:n säännöksiä sovelleta;

3) asiaan liittyvä henkilö on tehnyt 9 §:n mukaisen pyynnön mutta 12 §:n mukaista riidanratkaisulautakunnan lausuntoa ei ole vielä annettu, Suomen toimivaltainen viranomaislain antaa päätöksen tiedoksi muille asiaan liittyville toimivaltaisille viranomaisille ja lain mukainen menettely päätetään.

15 §

Luonnollisia henkilöitä ja pienyrityksiä koskevat erityisäännökset

Asiaan liittyvä henkilön ollessa luonnollinen henkilö tai yritys, joka ei ole Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2013/34/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietäntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta, määritelty suuri yritys tai suuren konsernin osa, tämä voi toimittaa tiedot vain sen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa on asiaan liittyvän henkilön kotipaikka, poiketen siitä, mitä edellä säädetään:

- 1) 2 §:n 2 momentissa hakemuksen tekemisestä;
- 2) 4 §:n 2 momentissa vastausten toimittamisesta lisäkysymyksiin;
- 3) 4 §:n 5 momentissa hakemuksen peruuttamisesta;
- 4) 9 §:n 1 momentissa riidanratkaisutoimikunnan perustamista koskevasta pyynnöstä.

Edellä 1 momentin mukaisen, tiedot vastaanottaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on kahden kuukauden kuluessa tietojen vastaanottamisesta annettava ne tiedoksi kaikkien muiden asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaisille viranomaisille samanaikaisesti. Sen jälkeen, kun tiedoksi antaminen on suoritettu, asiaan liittyvän henkilön on katsottava toimittaneen ilmoituksen kaikille asiaan liittyville valtioille tiedoksiantopäivänä.

16 §

Erinäiset säännökset

Keskinäisen neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa käsiteltävien asiakirjoihin ja tietoihin sovelletaan, mitä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetussa laissa (1346/1999) on verotustietojen salassapidosta säädetty.

Toimivaltaiset viranomaiset ja riidanratkaisutoimikunnan jäsenet ovat velvollisia pitämään salassa, mitä keskinäisessä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa asiaa käsiteltäessä on ilmaistu.

Asiaan liittyvän henkilön ja tämän edustajan on pidettävä keskinäisen neuvottelumenettelyn, riidanratkaisutoimikunnan ja vaihtoehtoisen riidanratkaisutoimikunnan yhteydessä saamansa tiedot salassa muusta lainsäädännöstä aiheutuvia velvoitteita lukuun ottamatta ja annettava tätä koskeva vakuutus. Mitä rikoslaisissa säädetään tiedon ilmaisua koskevan salassapidon rikkomisesta, sovelletaan asiaan liittyvään henkilöön ja tämän edustajaan.

Asian liittyvällä henkilöllä ja tämän edustajalla ei ole oikeutta saada tietoa siitä, mitä keskinäistä neuvottelumenettelyssä, riidanratkaisutoimikunnassa ja vaihtoehtoisessa riidanratkaisutoimikunnassa on ilmaistu.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan x päivänä x kuuta 20.

Lakia sovelletaan hakemuksiin, jotka tehdään 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen riita-asioissa, jotka koskevat 1 päivänä tammikuuta 2018 tai sen jälkeen alkavana verovuonna ansaittua tuloa tai pääomaa. Asiaan liittyvien valtioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat kuitenkin päättää soveltaa tätä lakia hakemukseen, joka koskee aiempia verovuosia.

Lain 3 §:ää, 6 §:ää, 8 §:ää, 9 §:n 3 ja 4 momenttia, 10 §:n 4 momenttia, 13 §:n 4 ja 6 momenttia, 14 §:ää sekä 16 §:ää sovelletaan riidanratkaisumenettelyä koskeviin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 88 ja 89 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 89 §:n 3-5 momentti, sellaisena kuin niistä on 89 §:n 5 momentti laissa 238/2008, ja
muutetaan 88 §, sellaisena kuin se on laissa 976/2014, seuraavasti:

88 §

Toimivaltainen viranomainen

Jos Suomen vieraan valtion tai oikeusalueen kanssa tekemän verotusta koskevan sopimuksen mukaan toimivaltaisena viranomaisena voi olla valtiovarainministeriö, valtiovarainministeriön valtuuttama tai määräämä edustaja tai viranomainen, toimivaltainen viranomainen on Verohallinto. Verohallinto ratkaisee ensisijaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvan asian. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

3.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2016, seuraavasti:

22 §

Mitä veronkantolaissa ja verotusmenettelystä annetun lain 10 luvussa säädetään tai sen nojalla määrätään veronhuojennuksesta taikka kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetussa laissa säädetään tai sen nojalla määrätään keskinäiseen sopimusmenettelyyn liittyvän hakemuksen käsittelystä ja toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanosta, on vastavasti sovellettava tässä laissa tarkoitettuun veroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

Helsingissä päivänä kuuta 2018

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Valtiovarainministeri

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 88 ja 89 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 89 §:n 3-5 momentti, sellaisena kuin
niistä on 89 §:n 5 momentti laissa 238/2008, ja
muutetaan 88 §, sellaisena kuin se on laissa 976/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

88 §

88 §

Toimivaltainen viranomainen

Toimivaltainen viranomainen

Jos Suomen vieraan valtion tai oikeusalueen kanssa tekemän verotusta koskevan sopimuksen mukaan toimivaltaisena viranomaisena voi olla valtiovarainministeriön valtuuttama tai määräämä edustaja tai viranomainen, toimivaltainen viranomainen on Verohallinto. Verohallinto ratkaisee ensisijaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvan asian. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Jos Suomen vieraan valtion tai oikeusalueen kanssa tekemän verotusta koskevan sopimuksen mukaan toimivaltaisena viranomaisena voi olla *valtiovarainministeriö*, valtiovarainministeriön valtuuttama tai määräämä edustaja tai viranomainen, toimivaltainen viranomainen on Verohallinto. Verohallinto ratkaisee ensisijaisesti toimivaltaiselle viranomaiselle kuuluvan asian. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

89 §

89 §

Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen huojentaminen

Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen huojentaminen

Jos verotusta koskeva toimenpide johtaa kaksinkertaiseen tai muutoin vieraan valtion kanssa kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn valtiosopimuksen tarkoituksen vastaiseen verotukseen, valtiovarainministeriö voi hakemuksesta myöntää määräämillään ehdoilla osittaisen tai täydellisen vapautuksen Suomessa maksuunpannusta verosta. Ennen vapautuksen myöntämistä kunnallisverosta ja kirkollisverosta on asianomaiselle kunnalle ja seurakunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

(3-5 mom. kumotaan)

Mitä 3 momentissa on säädetty verosta, koskee myös veroon liittyviä seuraamuksia.

Valtiovarainministeriö voi määrätä Verohallinnon ratkaisemaan 3 momentissa tarkoitettuja hakemuksia, jos vapautettavaksi pyydetty määrä on enintään 50 000 euroa. Valtiovarainministeriö voi kuitenkin ottaa periaatteellisesti tärkeän asian ratkaistavakseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.

3.

Laki

rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 778/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

22 §

Mitä veronkantolaissa ja verotusmenettelystä annetun lain 10 luvussa säädetään verosta vapauttamisesta, on vastaavasti sovellettava tässä laissa tarkoitettuun veroon.

Ehdotus

22 §

Mitä veronkantolaissa ja verotusmenettelystä annetun lain 10 luvussa säädetään *taikalla* määrätään veronhuojennuksesta taikka kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetussa laissa säädetään *taikalla* määrätään keskinäiseen sopimusmenettelyyn liittyvän hakemuksen käsittelystä ja toimivaltaisen viranomaisen ratkaisun täytäntöönpanosta, on vastaavasti sovellettava tässä laissa tarkoitettuun veroon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kansainvälisten veroriitojen ratkaisumenettelyistä annetun lain mukaisiin hakemuksiin, jotka on tehty 1 päivänä heinäkuuta 2019 tai sen jälkeen.